УРУШ ҚУРБОНЛАРИГА ЭҲТИРОМ

Иккинчи жаҳон уруши инсоният бошига катта мусибат келтирди: 5О миллион киши ҳаётдан бевақт кўз юмди, кўплаб одамлар майиб, мажруҳ бўлиб қолди. Ўзбекистонда ҳам бу уруш жабрини тортмаган хонадон қолмади ҳисоб. 45О мингдан кўпроқ ўзбек ўғлони жанг майдонларидан қайтиб келмади.

9 Май — Ғалаба куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов пойтахтимизнинг Мустақиллик майдонидаги Номаълум аскар қабрини зиёрат қилиб, гулчамбар қўйди. Мангу олов ёниб турган зиёратгоҳга Ўзбекистон Олий Мажлиси, Республика Вазирлар Маҳкамаси, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва жамоатчилиги вакиллари, Мудофаа вазирлиги ҳамда бошқа жамоат ташкилотлари номидан ҳам гулчамбарлар қўйилди.

1941-1945 йиллардаги урушда оғир ярадор бўлиб Тошкент госпиталларида ҳаётдан кўз юмган жангчилар дафн этилган «Биродорлик қабристони» ҳам шу куни одамлар билан гавжум бўлди. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бу ердаги «Мотамсаро она» меъмориал ёдгорлиги пойига гулчамбар қўйди.

Ёдгорлик пойига Республика Олий Мажлиси, Вазирлар Маҳкамаси, Мудофаа вазирлиги, уруш ва меҳнат фахрийлари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шаҳар жамоатчилиги номидан ҳам баҳорнинг анвойи гуллари қўйилди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов бу ерда ҳозир бўлган оммавий ахборот воситалари вакиллари билан суҳбатлашди.

— Мен барчамиз учун қутлуғ бўлган мана шу улуғ айёмда, — деди жумладан Ўзбекистон Президенти, — авваломбор, демократик жамият қуришда фаол қатнашаётган, оғиримизни енгил қилаётган, ўзларининг оқ фотиҳалари ва қимматли насиҳатлари билан кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшаётган, ёш авлодни мустақил Ватанга меҳр-муҳаббат, садоқат руҳида тарбиялашда жонбозлик кўрсатаётган азиз фахрийларимизга ўз миннатдорлигимни билдираман. Уларнинг сафларимизда соғ-саломат юрганликлари бизлар учун катта бойликдир. Фахрийларимизнинг қадрига етмоғимиз, орзулари рўёбга чиқиши учун қўлимиздан келган ёрдамни сира аямаслигимиз керак. Афсуски, баъзан ҳаёт ташвишлари, турли муаммолар билан ўралашиб, уларга етарлича эътибор бермаймиз.

Мен шу улуғ айём кунида бир нарсани алоҳида таъкидламоқчиман. Биз қарияларимизни қанчалик эъзозласак, уларнинг қадрига етсак, ишларимиз шунча яхши бўлади. Уларни қанча ҳурмат қилсак, кексайганимизда фарзандларимиз ҳам бизларни шундай қадрлайди, ардоқлайди. Нима эксанг шуни ўрасан, деган нақл бекорга айтилмаган. Буни сира эсдан чиқармаслигимиз керак.

Биз 1941-1945 йиллардаги урушда фашизм устидан Ғалаба қозондик. Мендан биров Ғалаба куни ҳақида нима дея оласиз, деб сўраса, шундай жавоб берар эдим: бу кун мана шу мусаффо ва тинч осмонимиз учун урушда қурбон бўлганлар куни, улар хотираси куни. Бу биринчидан.

Иккинчидан эса, уруш фахрийлари ҳамда урушнинг ўша оғир йилларида фронт орқасида ўзининг фидокорона меҳнати билан бугунги Ғалабамизни таъминлашга муносиб ҳиссасини қўшган, айни кунларда сафимизда юрган ҳамюртларимизни қадрлаш куни. Шунинг учун ҳам мен бутун жамотчиликка қарата мурожат қилиб, 9 Майни Хотира куни деб қабул қилсак, шу куни урушда қурбон бўлган юртдошларимизни эсласак, деган таклифни айтмоқчиман.

Бу ерга келаётганимда қаҳрамон шаҳарлар номлари ёзилган лавҳаларга кўзим тушди. Бу номлар олтин ҳарфлар билан ёзилган. Албатта, уларга бу ном бекорга берилмаган.

Айни пайтда ўтган Ғалаба байрами кунида мана шу ерда айтган гапларимни яна бир бор такрорламоқчиман. Ўзбек йигитлари ўша қонли урушда мардлик ва қаҳрамонлик намуналарини кўрсатиб, жон олиб, жон бераётганида, ишончим комилки, шу шаҳарларни эмас, авваламбор ўз уйларини, оқ ювиб, оқ тараган меҳрибон оналарини, севимли ёрини, азиз фарзандларини, қариндош уруғларию дўст биродарларини ўйлаганлар. Ҳамюртларимиз урушда Европадаги қандайдир тепалик ёки қаҳрамон шаҳарлар учун эмас, биринчи навбатда, жонажон юртимиз, унинг озодлиги ва мустақиллиги, порлоқ келажаги учун жонини фидо қилганлар. Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳридан урушга кетиб, жанг майдонларида ҳалок бўлганларнинг хотирасини абадийлаштирсак, улар ҳурматини жойига қўйсак, жуда савобли иш қилган бўлар эдик.

Менимча, Иккинчи жаҳон урушида шаҳид кетган барча азиз юртдошларимизнинг хотирасини мана шу майдонда абадийлаштиришимиз лозим. Бунинг учун барча имкониятлар мавжуд. Ижодкорлар, қурувчилар, айниқса меъморлар бу хусусда ўз таклифларини айтишса яхши бўлар эди. Балки махсус танлов ўтказиш керакдир. Хуллас, шу хайрли ишни амалга ошириш вақти келди.

Маросимларда Олий Мажлис Раиси Э.Халилов, Бош вазир Ў.Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис Раисининг ўринбосарлари, Бош вазир ўринбосарлари ҳамда Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов қатнашди.

Ғалаба куни пойтахтимизнинг Мустақиллик майдонида, шаҳарнинг маданият ва истироҳат боғларида, марказий хиёбонларда халқ сайиллари кечгача давом этди. Уруш қатнашчилари билан турли учрашув ва суҳбатлар ўтказилди. Санъат усталари ижросида ранг-баранг концерт дастурлари, томошалар намойиш этилди, спорт мусобақалари бўлиб ўтди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партияси газетаси

1998 йил 12 май, сешанба • № 56 (22.293).

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

АМАЛИЙ ИШЛАР ЭКО ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСИЙ МЕЗОНИ БЎЛСИН

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 10-11 май кунлари ЭКО – Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг бешинчи учрашувида қатнашиш учун Алмати шаҳрига ташриф буюрди. Алмати аэропортида давлатимиз раҳбарини Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев кутиб олди.

Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотини 1977 йили Эрон, Покистон ва Туркия давлатлари биргаликда ташкил этган эди. 1992 йили Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Озарбойжон ва Афғонистоннинг қўшилиши билан мазкур ташкилотнинг ҳудудий қамрови анча кенгайди, унга аъзо бўлган давлатларнинг иқтисодий, маданий соҳаларда ҳамкорлик қилиши учун қулай имкониятлар туғилди.

Шу ўринда айтиш лозимки, Президент Ислом Каримов доимо ЭКО – иқтисодий ташкилот эканини, binoбарин, унинг фаолиятини сиёсийлаштириш ва мафкуралаштиришга йўл қўйиб бўлмаслигини қатъият билан таъкидлаб келади. Давлатимиз раҳбарининг фикрича, бу ташкилот «ўз моҳияти, ўз номи ва вазифаси бўйича иқтисодий, гуманитар ва коммуникацион муаммоларни ҳал этиши лозим».

Давлатимиз раҳбари учрашувга жўнаб кетиш олдидан журналистлар билан бўлган суҳбатида ҳам ана шу нуқтаи назарини яна бир бор таъкидлади. Ўзбекистоннинг ЭКО фаолиятида қатнашишидан кўзда тутилган мақсадлар ҳақида тўхталди. Биринчидан, бу ташкилот ишида иштирок этиш бизга қўшни давлатлар билан ўзаро муносабатларни янада мустаҳкамлаш учун зарур. Бу ўз навбатида мамлакатимизнинг хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилади. Иккинчи мақсад эса минтақадаги гуманитар муаммоларни биргаликда ҳал этиш, тарихий замини бир бўлган халқларимиз ўртасидаги маданий алоқаларни мустаҳкамлашдан иборатдир. Учинчи, энг муҳим вазифа—бу мавжуд табиий салоҳиятимизни дунёга олиб чиқиш учун коммуникация тармоқларини вужудга келтиришдан иборатдир. Чунки бу муаммони ҳал этмай туриб 300 миллион аҳоли яшайдиган улкан ҳудудда иқтисодий тараққиётга эришиш қийин.

Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг бешинчи учрашуви Алматидаги муҳташам «Анқара» меҳмонхонасининг мажлислар залида бошланди. Туркманистон Президенти С. Ниёзов ЭКОга раислик қилиш ваколатини Қозоғистон Президенти Н.Назарбоевга топширди. Қозоғистон раҳбари учрашув қатнашчиларини муборакбод этиб, анжуманни очиқ деб эълон қилди.

Сўнг саммит қатнашчилари—Афғонистон, Озарбойжон, Эрон, Қозоғистон, Қирғизистон, Покистон, Тожикистон, Туркия, Туркманистон давлат ва ҳукумат бошлиқларининг, шунингдек ЭКО бош котиби ҳамда бир неча нуфузли халқаро ташкилотлар вакилларининг нутқ ва маърузаларини тингладилар.

Нотиқлар ЭКО доирасидаги ҳамкорлик бераётган илк самаралар ҳақида тўхталиб, минтақа мамлакатларининг иқтисодиёт, маданият, коммуникация соҳаларида биргаликда амалга ошираҗак лойиҳалари тараққиётимизни тезлаштириш, халқларимиз ўртасидаги дўстлик ришталарини мустаҳкамлашга хизмат қилишини таъкидладилар. Ташкилот фаолиятини кенгайтириш ва такомиллаштириш йўлларини муҳокама қилдилар.

СУРАТДА: учрашув пайти.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА) олган сурат.

Учрашувда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади. Давлатимиз раҳбари ҳар қандай халқаро ташкилотнинг, жумладан ЭКО ва унинг ижроия қўмиталарининг фаолиятини ҳам баҳолашда амалий ишлар асосий мезон бўлиши лозимлигига саммит қатнашчиларининг эътиборини қаратди. Халқларимизга қуруқ ваъдалар, баландпарвоз шиор ва ташаббуслар эмас, балки амалий, аниқ ишлар кераклигини, ҳеч ким бундай юксак минбарлардан сиёсий обрў орттириш, бошқаларга ўз қарашларини тиқиштириш мақсадида фойдаланмаслиги лозимлигини таъкидлади.

Саммит қатнашчилари минтақавий ҳамкорликнинг устувор йўналишлари, ЭКОнинг келгуси фаолиятини такомиллаштириш йўллари белгиланган Алмати Декларациясини тасдиқладилар. Шунингдек, аъзо мамлакатлар ўртасида юк ташиш борасидаги тўсиқларни бартараф этишга, контрабандага қарши биргаликда курашишга қаратилган ҳукуматлараро ҳужжатлар ҳам қабул қилинди.

Президент Ислом Каримовнинг Алматига сафари чоғида унга Бош вазир ўринбосари, Макроиқтисодиёт ва статистика вазири Б. Ҳамидов, ташқи ишлар вазири А. Комилов, Президентнинг матбуот котиби А.Зиёев ҳамроҳлик қилди.

***

11 май куни Президент И. Каримов Тошкентга қайтиб келди. Давлатимиз раҳбарини Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Аҳмад ХЎЖА,
(ЎзА).
Тошкент — Алмати — Тошкент.

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИГА АЪЗО МАМЛАКАТЛАР ДАВЛАТ ВА ҲУКУМАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ УЧРАШУВИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Муҳтарам Раис жаноблари,
Муҳтарам Бош котиб жаноблари,
Давлат ва ҳукуматларнинг муҳтарам бошлиқлари,

Бу ерда Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарларини қутлаш ҳамда ҳамкорликдаги ишимиз халқларимиз ва давлатларимиз равнақи йўлида самарали бўлади, деб ишонч билдириш менга улкан мамнуният бахш этади.

Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ҳудуди ноёб геостратегик макон бўлиб, бой маданий мерос, қадимий цивилизация ва гўзал анъаналарга эга.

Кўпгина мамлакатлар минерал ресурслар ва энергетик хомашёнинг мавжуд ҳажми, транзит инфратузилма барпо этиши имкониятлари бўйича минтақадагина эмас, бутун дунё миқёсида ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти доирасидаги ҳамкорликнинг ўтган олти йили мобайнида маълум шарт-шароитлар, зарур ҳуқуқий ва меъёрий асос барпо этилди, минтақадаги мамлакатлар тараққиёти учун муҳим аҳамиятга молик вазифаларни ҳал этишда саъй-ҳаракатларимизни бирлаштириш имконини берадиган сезиларли тажриба тўпланди.

Айни пайтда шуни очиқ эътироф этишимиз лозимки, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти минтақа учун жуда зарур бўлган лойиҳа ва дастурларни мантиқий якунига етказиш, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг ҳар бир аъзоси бу лойиҳаларнинг самарадорлиги ва аҳамиятини ўз мисолида ҳис этишига имкон берадиган ҳамкорлик жипслашуви даражасига чиқа олгани йўқ. **Назаримизда, бундай шароитда, саъй-ҳаракатларнинг ҳаддан ташқари майдалашиб кетиши Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти доирасида қўлланиладиган ташаббусларнинг самарадорлиги ва натижа беришини сусайтириб қўйиши мумкин.**

Шу муносабат билан **биз ҳозирги босқичда Ташкилотнинг кўплаб институт ва тузилмаларини барпо этишга зарурат йўқ, деб ҳисоблаймиз.** Улар келажакда бизнинг эътиборимиз, имкониятларимиз ва саъй-ҳаракатларимизни ҳозирги пайтда минтақамиз учун ўта муҳим ва устувор бўлган асосий дастур ва лойиҳаларни амалга оширишга қаратиш ўрнига, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг туб мақсад ва вазифаларидан **чалғитиши** мумкин.

Биз шунга чуқур аминмизки, бугунги кунда биргаликда истиқомат қилишимиз ва қўшничилигимизнинг мавжуд ҳолатини, яъни минтақамиздаги айрим мамлакатларда узоқ йиллар мобайнида халқларимиз ва давлатларимизга, **минтақа мамлакатлари ўртасидаги ҳамкорлик ва ишончни**

(Давоми 2-бетда)

Бу дунёнинг ишлари

КУБА ҲЕЧ КИМГА ХАВФ СОЛМАЙДИ

АҚШ Мудофаа вазирлиги ўзининг Конгрессга берган ҳисоботида шундай деб ёзади. Айни пайтда Куба Қўшма Штатларга ҳам, атрофдаги бошқа давлатларга ҳам ҳарбий қутқу сололмайди. Чунки унинг иқтисодий аҳволи ночор. Озодлик ороли 1989 йилдан бери унга собиқ Совет Иттифоқи ёрдам бермай қўйгандан сўнг, ҳарбий бюджетини икки баравар камайтирди. Лекин Кубада биологик қурол ишлаб чиқариш учун илмий ва техник имкониятлар бор. АҚШ мудофаа вазири Уильям Коэн ўз хатида Конгрессни шундай деб огоҳлантирди.

НАЗОРАТ БЎШАШГАЧ...

Африка қитъасида яқин беш йил ичида гиёҳвандлик моддалари савдоси ва уни истеъмол қилиш бир неча ҳиссага ортади. БМТнинг гиёҳванд моддаларни назорат қилиш дастури вакиллари эълон қилган ҳисоботда ана шундай дейилади.

Ҳисоботда айтилишича, сўнгги йилларда Африканинг 10 мамлакатида ҳукумат томонидан бу жиноятни назорат қилиш, олдини олиш ва муаммони бартараф этиш борасида ҳеч қандай чора-тадбир ўтказилмаган. Айни пайтда гиёҳванд моддалар савдосининг 12 фоизи Африка қитъаси ҳиссасига тўғри келади. Бу кўрсаткич эса йилдан йилга ортиб бораётгани ғоят ачинарли ҳолдир.

ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ

АҚШдан Ироққа навбатдаги инсонпарварлик ёрдами жўнатилди. Касалманд болалар соғлиғини қайта тиклаш мақсадида юборилган бу ёрдамнинг асосий қисмининг баҳоси 4 миллион АҚШ долларига тенг бўлган дори-дармонлар ташкил қилади.

АҚШ Инсонпарварлик ташкилоти вакили Дирдре Синнота жаҳон ҳамжамиятини Ироқ болаларига инсонпарварлик ёрдами кўрсатишга даъват қилди. Шунингдек, у бир неча йиллардан буён Ироққа нисбатан қўлланилаётган иқтисодий жазо чораларини бекор қилиш вақти етганини таъкидлади.

ЖУРНАЛИСТ ОЗОДЛИККА ЧИҚАРИЛДИ

Хитойда ноқонуний хатти-ҳаракат қилганликда айбланиб ҳибсга олинган австралиялик журналист Эндро Болт озодликка чиқарилди. У бир неча кун илгари Хайнан оролидаги Хайкоу портида сақланаётган Малайзиянинг «Петро Рэнжер» кемаси бошлиғидан интервью олишга уринган. Ҳолбуки, маҳаллий ҳукумат журналистларнинг экипаж аъзолари билан учрашишини тақиқлаган эди. Э.Болт эса яширин йўллар билан кемага кирган.

Маълумки, 1,5 миллион тонна нефть маҳсулотлари юкланган бу кема ўтган ой номаълум сабабларга кўра йўқолган эди. Унда 20 киши бўлган. Кейинчалик кемани қароқчилар ўғирлаб кетгани маълум бўлди. Тез орада Хитой денгиз хизматчилари кемани ўғирлаган 12 нафар индонезиялик қароқчини қўлга олди. Айни пайтда бу жиноят юзасидан тергов ишлари олиб борилмоқда.

ВАТАНЛАРИГА ҚАЙТИШМОҚДА

Таиланд ва Камбоджа ҳукуматлари камбоджалик қочоқларни ватанига қайтариш борасида ҳамкорлик қилишга келишиб олди.

Камбоджа ҳукумат қўшинлари ва «Қизил кхмерлар» ўртасида бўлиб ўтган икки ойлик тўқнашувлар сабаб кўплаб камбоджаликлар ўз уй-жойини ташлаб, Таиланд ҳудудига қочиб ўтган эди. Маълумотларга қараганда, айни пайтда Таиландда 90 мингга яқин камбоджалик қочоқ бор. Камбоджа ҳукумати 26 июлда бўлажак мамлакат парламенти сайловларида барча фуқаролар иштирок этиши зарурлигини назарда тутиб, қочоқларни тезда ватанига қайтариш масаласи ҳозир жуда долзарб вазифа эканини маълум қилди.

ХАБАРЛАР, ЎЗГАРИШЛАР

ЭЛЧИ ТАЛАБАЛАР ДАВРАСИДА

АНДИЖОН. Давлат муҳандислик иқтисодиёт институтига Буюк Британиянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Барбара Хэй хоним ташриф буюрди. Элчи институт жамоасига кичик ноширлик жиҳозлари жамламасини топширди. Меҳмоннинг ташрифи Буюк Британиядаги Ноу Хау жамғармаси билан ҳамкорликда ўтказиладиган семинар ўқуви тадбирига тўғри келди. Хорижлик профессорлар Крис Найт, Джон Бюглизлар ўқув ишида қатнашдилар.

Аҳмадилло СОЛИЕВ

ҲАВАСКОР ТЕННИСЧИГА «ТИКО»

НАМАНГАН. «Наманган ҳақиқати» вилоят газетаси шу йилнинг 15-18 май кунлари ҳаваскор теннисчилар учун халқаро турнир ўтказиш ташаббуси билан чиқди.

Беллашувларга Марказий Осиё республикаларининг ҳаваскор теннисчилари таклиф этилмоқда. Турнирда 35 ёшдан катта теннисчилар қатнашадилар. Биринчи ўрин соҳибига таҳририят «Тико» автомобилини бош соврин қилиб қўйди. Турнирга Наманганда қизғин ҳозирлик кўрилмоқда.

Маҳмуджон ПАРПИЕВ

МАРҒИЛОНДА ҲАМ ЗАРДЎЗЛАР БОР

ФАРҒОНА. Марғилон — ҳунармандлар шаҳри. «Ёдгорлик» фабрикасида миллий ҳунармандчиликка асосланган маҳсулотлар — дўппи, беқасам тўн, зарчопон, чорси-қийиқлар, сўзаналар тайёрланади. Моҳир чеварлардан М. Раҳимова зардўзлик сирлари билан ошно бўлиш ниятида Бухорога бориб келди. Қизиғи шундаки, Марғилон зардўзлари тайёрлаётган маҳсулотлар камалак ранглиги билан фарқланади. Яқинда XVII-XX аср бошларига хос андозалар асосида яратилган зардўзлик буюмлари кўргазмаси очилди.

Алишер ИБОДИНОВ

ТАРОЗИ – ХУДО РОЗИ

НАВОИЙ. Шу вақтгача фойдаланиб келинган тарози тошлар эскириб, оғирликни аниқ белгилашда сотувчи билан харидор ўртасида ўзига хос ноқулайликларни юзага келтираётган эди. Энди бунинг олди олинадиган бўлди. Машинасозлик заводида 0,5-5 килограммликкача бўлган тарози тошлари ясалмоқда. Корхона мутахассислари кўпгина халқ истеъмоли моллари қатори ихчам тарозиларни ҳам ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўришмоқда. Халқ ибораси билан айтганда тарози — худо рози бўлса, ажабмас.

Музаффар ШАРОПОВ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИГА АЪЗО МАМЛАКАТЛАР ДАВЛАТ ВА ҲУКУМАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ УЧРАШУВИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

мустаҳкамлашга тузатиб бўлмайдиган даражада зиён етказаётган қарама-қаршилик ва урушлар туфайли туғилган кескин муаммоларнинг ҳал этилмаганини ҳисобга олмаслик мумкин эмас.

Ҳамкорлик истиқболлари ҳақида гапирар эканман, мен **коммуникациянинг замонавий, ривожланган тизимини шакллантириш масалаларига алоҳида тўхталишни истар эдим.** Чунки, бундай коммуникация шакллантирмай туриб, минтақадаги улкан иқтисодий салоҳиятдан халқларимиз равнақи йўлида **фойдаланиб бўлмайди.**

Анжуманда иштирок этаётган барча давлатлар **транспорт тармоғи ва коммуникацион инфратузилма** қурилиши минтақани, нафақат бизнинг минтақамизни ривожлантиришда нақадар улкан аҳамият касб этишини яхши билишига аминман.

Шу муносабат билан, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг ўтган йил май ойида **Ашгабатда Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти минтақасида транспорт ва коммуникацион инфратузилма ҳамда трансмиллий қувурлар тизимини ривожлантиришга бағишланган навбатдан ташқари учрашуви** ўз вақтида бўлганини қайд этмоқчиман.

Шу билан бирга, бу борадаги ишларни танқидий баҳолар эканмиз, мавжуд транспорт йўналишларини қайта қуриш ва янги йўналишларни барпо этиш йўли билан минтақадаги транспорт тармоғини кенгайтириш бўйича қабул қилинган қарорлар ҳаётга татбиқ этилишидан ҳали анча узоқда эканини кўрамиз.

Назаримда, ҳозир Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар ўртасидаги Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг транспорт ва алоқа Ўн йиллиги ҳаракат Дастури бўйича келишув жараёнини фаоллаштириш ҳамда Дастурни босқичма-босқич амалга оширишга ўтиш зарур.

Марказий Осиё минтақаси учун Туркманбоши, Боку шаҳарлари ва Грузия портлари орқали Европа қитъасига чиқиш имконини берадиган **Трансқавказ йўналиши** ўта муҳим ва амалга ошириш мумкин бўлган йўл ҳисобланади.

Европа Иттифоқи ва бир қанча халқаро ташкилотлар Марказий Осиё минтақасига кенг транспорт йўли очадиган бу йўналишни ривожлантиришга ижобий баҳо бермоқдалар. ТРАСЕКАнинг турли йўналишларини қамраб олган лойиҳаси мана шу ғояни амалга оширишга қаратилгандир. Назаримда, бу лойиҳа яхшигина молиявий базага эга.

1996 йил май ойида **Серахс - Машҳад - Бендер - Аббос** темир йўлининг очилиши Ўзбекистон ва бутун минтақа учун катта аҳамият касб этади. Бу йўлнинг ишга туширилиши билан Марказий Осиё мамлакатларининг Форс кўрфазидаги денгиз портларига чиқиши учун ҳақиқий имконият пайдо бўлди. Бу лойиҳанинг амалга оширилиши мамлакатларимизнинг иқтисодий ҳамкорлик доирасида амалий ҳамкорлик қилиш имкониятларини равшан намойиш этади.

Бугунги кунда минтақамиз мамлакатларини Хитой ҳудуди, шунингдек, Жануби-Шарқий Осиё мамлакатлари ва Япония билан боғлайдиган магистраль қурилиши ва унинг ишга туширилиши улкан аҳамият касб этади.

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, биз, илгаригидек, Афғонистон ҳудуди орқали Покистоннинг Ҳинд океанидаги портларига чиқишдан манфаатдормиз.

Фақат Афғонистонда давом этаётган уруш ва беқарор вазият бу Дастурни амалга ошириш йўлида асосий тўсиқ бўлиб қолмоқда.

Телекоммуникацион алоқаларни ривожлантиришда энг янги технологиялардан фойдаланишни алоҳида қайд этиш лозим. Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар телекоммуникация тизимларининг Транс — Осиё — Европа оптик-тола кабель тизимига қўшилиши бунга мисол бўла олади.

Ўзбекистон ҳудуди орқали ўтган оптик-тола кабель алоқа йўлининг қурилиши 1997 йил ноябрь ойида тугалланган. Шарқ билан Ғарб ўртасида тез ҳаракатда бўлувчи минглаб каналлар бўйича юксак сифатли алоқани ташкил этиш, шунингдек, видео-конференц алоқани амалга ошириш имконини берадиган рақамли жиҳоз ўрнатилиб, ишга туширилди.

Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар минтақаси учун бугунги кунда долзарб бўлган яна бир муаммо, - наркотик моддаларни ишлаб чиқариш ва уларнинг контрабандаси билан шуғулланиш муаммосига тўхталмоқчиман.

Ўзбекистон мустақилликка эришган пайтидан бошлаб наркобизнесга қарши кураш борасида улкан саъй-ҳаракатлар қилмоқда ва муайян қадамлар қўймоқда.

Бу наркотик моддалар тарқатилишининг ҳалокатли оқибатларини сергаклик билан баҳолаган ҳолда, бу иллатга қарши курашда саъй-ҳаракатларимизни бирлаштиришимиз зарур.

Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар ўртасида наркотик ва психотропик моддалар контрабандаси ва божхона қаллобликларига қарши кураш соҳасида ҳамкорлик қилиш бўйича ўзаро тушуниш ҳақида Меморандум тайёрланганига ғоят мамнунман. Бу ҳужжат гиёҳвандлик моддаларининг ғайриқонуний савдоси ва олиб ўтилишига қарши курашда кўмаклашади, деб ўйлайман.

Муҳтарам Раис жаноблари!

Биз кун тартибига сиёсий хусусиятга эга бўлган, бунинг устига, Афғонистон ва Тожикистондаги вазият сингари мураккаб муаммоларни киритмасликка келишиб олганмиз. **Айни пайтда биз Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлган бу мамлакатларда мустаҳкам ва узоқ муддатли тинчлик ўрнатилмай туриб,** ҳамжамиятимиз доирасида тўла иқтисодий ҳамкорлик ҳақида гапириш қийин эканини яхши англаймиз.

Бундан ташқари, Афғонистонда давом этаётган уруш ва Тожикистондаги чигал вазият доимий равишда минтақадаги давлатларнинг сиёсий қутбларга бўлинишига сабаб бўлиб ҳамда минтақа ва ундан ташқаридаги барча давлатлардаги барқарор вазиятга хавф солиб тураверади.

Мен бу ўринда вазиятни сиёсий жиҳатдан изга солиш, бунинг устига, таназзулнинг чўзилиб кетишида кимлар айбдор экани тўғрисида гапириб ўтирмоқчи эмасман.

Шу билан бирга, ижозатларингиз билан, бу ерда Эрон Ислом Республикаси Президенти жаноб Ҳотамий айтиб ўтган гапни яна бир бор такрорлашни лозим топаман.

Ҳа, ҳақиқатан ҳам, Ислом ва Шарқ цивилизацияси ҳамда фалсафасининг шаклланишида муҳим ўрин тутган ўлкамиз жаҳон цивилизациясига салмоқли ҳисса қўшган жуда кўп фан ва маданият арбобларини, файласуф ва математикларни етиштириб чиқарган.

Шу маънода олиб қараганда, қадимий маданияти, буюк аждодларининг донишмандлиги билан фахрланиши лозим бўлган мамлакатлар — Афғонистонда 20 йилдан буён биродаркушлик, фуқаролик уруши давом этаётгани, Тожикистонда эса, 6 йилдан буён қалтис вазият сақланиб турганини тушуниш жуда қийин!

Назаримда, бутун минтақамизда тинчлик ва барқарорликка эришиш, мамлакатларимизнинг келажакдаги тараққиёти учун асосий йўналишлардан бири — Афғонистон ва Тожикистонга, биринчи навбатда — уларнинг иқтисодиётини тиклаш ва оёққа қўйиш масалаларида, келишилган ҳолда муайян ёрдам кўрсатиш дастурини ишлаб чиқиб, амалга ошириш муҳим аҳамият касб этади. Ҳозир бу масала минтақадаги мамлакатлар учун энг муҳим муаммолардан бири бўлиб қолмоқда.

Сўзимга якун ясаб, шуни яна бир бор таъкидлашни истар эдимки, бизнинг ташаббус ва амалий ҳаракатларимиз, энг аввало, **ўзаро фойдали иқтисодий ҳамкорликнинг иқтисодий ва гуманитар масалаларини ҳал этишга** қаратилиши керак. Бу маънода коммуникацияларни ривожлантириш, мен шу ўринда С. Ниёзовнинг фикрини қўллаб-қувватлайман, бизни бир-биримиз билан боғлайдиган муҳим бўғин бўлиши лозим.

Назаримда, бизнинг энг муҳим вазифамиз — айрим мамлакатларнинг ҳукмронлик қилишга бўлган ҳар қандай хатти-ҳаракатнинг олдини олиш, бунга имкон бермаслик — агар кимда шундай ниятлар бўлса, улардан воз кечиш лозим, албатта, — қабул қилинаётган қарорлар Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлган барча давлатларнинг манфаатларига мос келиши, шу билан бирга, бизни бирлаштириб, интилаётган мақсадларимиз доирасидан чиқмаслигига эришишдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси делегацияси номидан Қозоғистон Республикаси ҳукуматига, энг аввало, Президент Нурсултон Назарбоевга кўрсатилган меҳмондўстлик ва эҳтиром учун самимий миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Ишончим комилки, Алматидаги давлат бошлиқларининг учрашуви Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга янги куч бағишлайди.

Фурсатдан фойдаланиб, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевни кейинги муддатга ташкилотимиз Раиси вазифасини бажаришга киришгани билан табриклайман.

Эътиборингиз учун ташаккур.

ХДП хабари

СЕССИЯ ЯКУНЛАРИГА ОИД МУЛОҚОТ

Мамлакатимизда республика Олий Мажлисининг XI сессияси якунлари, Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг ундаги нутқларида баён этилган қоида ҳамда хулосаларни ўрганиш ва вазифаларни рўёбга чиқаришга бағишланган йиғилишлар, анжуманлар, мулоқотлар ўтказилмоқда.

Шундай тадбирлардан бири кеча Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон ХДП Марказий кенгашининг биринчи котиби, Олий Мажлис депутати Абдулҳафиз Жалолов «Мамлакат Олий Мажлиси XI сессиясининг якунлари ва миллий маънавиятни юксалтириш масалалари» мавзусида маъруза қилди.

Ўзбекистон ХДП
Матбуот хизмати

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1998 йил 12 майдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 Австралия доллари	*54,68*	*1 Норвегия кронаси*	*11,73*
1 Австрия шиллинги	*6,87*	*1 Польша злотийси*	*25,68*
1 Англия фунт стерлинги	*141,78*	*10 Португалия эскудоси*	*4,79*
10 Бельгия франки	*23,76*	*1 Сингапур доллари*	*53,41*
1 Голландия гульдени	*43,50*	*1 СДР*	*116,63*
10 Греция драхмаси	*2,82*	*1000 Туркия лираси*	*0,34*
1 Дания кронаси	*12,87*	*1 Финляндия маркаси*	*16,15*
1 БАА дирҳами	*23,56*	*1 Франция франки*	*14,62*
1 АҚШ доллари	*86,52*	*1 Швеция кронаси*	*11,42*
1 Миср фунти	*25,43*	*1 Швейцария франки*	*58,65*
1 Ирландия фунти	*123,12*	*1 ЭКЮ*	*96,46*
1 Исландия кронаси	*1,20*	*10 Жанубий Корея вони*	*0,62*
10 Испания песети	*5,77*	*10 Япония иенаси*	*6,51*
100 Италия лираси	*4,97*	*1 Россия рубли*	*14,09*
1 Канада доллари	*60,25*	*1 Украина гривнаси*	*42,31*
1 Хитой юани	*10,45*	*1000 Белорусь рубли*	*2,47*
1 Қувайт динори	*287,16*	*1 Латвия лати*	*146,15*
100 Ливан фунти	*5,72*	*1 Литва лити*	*21,63*
1 Малайзия ринггити	*22,71*	*1 Молдова лейи*	*18,30*
1 Германия маркаси	*49,03*	*1 Қирғизистон соми*	*4,59*

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

КЕКСАЛАР АРДОҚДА

Т. НУРМУҲАММАД олган сурат.

«Ўзбекистон овози»га жавоб берадилар

ГАЗЕТАДА БОСИЛМАДИ, АММО ЧОРА КЎРИЛДИ

Таҳририятга Жиззах вилоятининг Дўстлик шаҳарчасида яшовчи Отабой Шодмоновдан хат келди. Унда муаллиф турмуши ночорлигини баён этиб, маҳаллий ҳокимият томонидан ўзига ёрдам кўрсатилишини сўраган эди. Ушбу хат юзасидан Дўстлик тумани ҳокимлигидан қуйидаги жавоб хати олинди.

Дўстлик туманига қарашли Дўстлик шаҳрининг Навоий кўчаси, 7-уй, 1-хонадонида яшовчи фуқаро, биринчи гуруҳ ногирони Шодмонов Отабойнинг рўзномага йўллаган арзномаси туман ҳокимлиги томонидан атрофлича ўрганиб чиқилди.

Ўрганиш жараёнида шу нарса маълум бўлдики, ҳақиқатда ҳам Шодмонов Отабой яшаш шароити ва умумий аҳволининг ночорлиги туфайли туман ҳокимлигига уй ва бошқа иқтисодий ёрдамлар берилишини сўраб мурожаат қилган. Ҳокимлик тегишли туман корхона ва ташкилотлари билан биргаликда унга имконият даражасида ёрдам кўрсатилишини таъминлаб келаяпти.

Фуқаро Шодмонов Отабой 1996 йилнинг 4 май кунидан эътиборан биринчи гуруҳ ногирони сифатида амалдаги қонунларга биноан нафақа олиб келади. 1997 йил Инсон манфаатлари йили деб эълон қилиниши муносабати билан кам таъминланган ногирон сифатида унга туман ҳокимининг 1997 йил 21 майдаги 263-к рақамли қарори билан «Дўстликдон» ҳиссадорлик жамияти ҳисобидан ҳам ойига 600 сўмдан қўшимча нафақа тўланмоқда. У Ногиронлар куни муносабати билан 1996 йилнинг 3 декабрида қиймати 46.000 сўмлик ногиронлар аравачаси билан таъминланди.

Булардан ташқари фуқаро Шодмонов Отабой туман ҳокимининг 1997 йил 16 апрелдаги 204-к сонли қарорига кўра «Дўстликдон» ҳиссадорлик жамиятига доимий равишда оталиққа бириктилган бўлиб, жамият раҳбарияти унинг ҳол-аҳволидан мунтазам хабардор бўлиб турибди. Масалан, оила аъзоларига жамият томонидан ўтган йили 8.000 сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда кийим-кечак ҳадя қилинди. 1998 йилнинг ўтган 3 ойида эса 2.000 сўмлик ёрдам кўрсатилди.

Туман ҳокимлиги аралашуви билан Шодмонов Отабойнинг турмуш ўртоғи Шодмонова Ойбуви «Дўстликдон» ҳиссадорлик жамиятининг ун ишлаб чиқариш цехига ишга жойлаштирилди.

Фуқаро Шодмонов Отабой истиқомат қилаётган Ҳамза маҳалласи фуқаролари йиғини қарорига кўра унинг оиласи ойига 1312 сўмдан нафақа пули, ҳар чоракда эса қўшимча 1200 сўмдан ёрдам пули олиб келаяпти. Маҳалла ва оталиқ ташкилоти томонидан бу оилага кийим-кечак, ун ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларидан ҳам ёрдам кўрсатилмоқда.

Туман ҳокимлиги кўмаги ва ҳомий корхоналар ёрдамида ариза муаллифи Тошкент шаҳридаги марказий шифохонада даволаниб келди.

Шодмонов Отабойнинг туман ҳокимлигида бўлганида ҳоким ўринбосари Х. Абдуалимов томонидан ҳақоратланганлиги ҳақидаги эътирози ўз исботини топмади. Туманда давлат йўли билан уй-жой қурилиши тўхтаб қолганлиги сабабли ариза муаллифининг турар-жой шароитини яхшилашнинг ҳозирча имкони йўқ. Бу ҳақда фуқаро Шодмонов Отабойга атрофлича тушунтирилди.

Туман ҳокимлиги тааллуқли корхона ҳамда ташкилотлар билан биринчи гуруҳ ногирони Шодмонов Отабой ва унинг оиласига бундан кейин ҳам ҳар томонлама амалий ёрдам бериш, Оила йилида мазкур оилани ижтимоий ҳимоялаш учун ҳамма зарур чораларни кўради.

Дўстлик тумани ҳокими
Ў. ҚЎЛДОШЕВ

«ТАҚДИРНИ ҚЎЛ БИЛАН ЯРАТУР ОДАМ...

Ғойибдан келажак бахт бир афсона», деганда академик шоиримиз Ғафур Ғулом минг карра ҳақ эди. Зеро, инсон зоти борки, ўз меҳнати, лаёқати, жонкуярлиги, фидойилиги билан ўз тақдирини яратади. Эл ичида обрў-эътибор топади. Эл эъзозига мушарраф бўлади. Агар, аксинча, инсон ишёқмас, лаёқатсиз, боқибеғам ва лоқайд бўлса, эл назаридан қолади...

Бизнинг бугунги мақоламиз қаҳрамони ҳам ўз обрў-эътиборига ҳалол меҳнати, пешона тери, тиниб-тинчимаслиги, эл-юрт фаровонлиги йўлидаги фидойилиги орқали эришган. Унинг ҳаёт йўли ҳам кўпчилик ватандошларимизникидан фарқ қилмайди. Қаҳрамонимиз — Жанғил Хўжанова асли Самарқанд вилояти Оқдарё туманининг Сарихўжа қишлоғида таваллуд топган. Мактабни тугатгач, Самарқанд кооператив техникумида таълим олган. Меҳнат фаолиятини чўлқуварлар юртида — Сирдарё вилоятида бошлаган.

Эҳ-ҳей, шунга ҳам неча қовун пишиғи бўлибди. Қанча-қанча сувлар оқиб ўтмади дейсиз, шундан бери. Жанғил опа ўша олис 1968 йилда ўз меҳнат фаолиятини савдо тизимининг товаршунослигидан бошлаб, матлубот жамиятининг раислигига қадар бўлган йўлни босиб ўтди. Қарийб 12 йилдирки, Мирзачўл тумани матлубот жамиятига раҳбарлик қилиб келаётир.

Орамиздаги одамлар

— Мен матлубот жамиятига раҳбар бўлиб келган йилларимда, — деб эслайди Жанғил опа, — халқимиз, бошқа маҳсулотларни қўйинг-ку, ҳатто ўзи етиштирган пахтасидан олинадиган оддий чит, дока каби газмолларга ҳам зор бўлган пайтлар эди.

Худога шукр, омон-омон кунларга ҳам етиб келдик. Халқимиз ўзи етиштирган бойликларга ўзи эгалик қилмоқда. Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, дўконларимиз ҳам ўзимизнинг маҳсулотларга тўлиб қолди. Энг асосийси, халқ ўз келажагига, эртасига ишонч билан қарай бошлади. Ана шундай ишонч бор жойда эса, албатта, келажакка мустаҳкам пойдевор қўйилади.

Бобо САРОЙИЙ

ЎЗЛИКНИ АНГЛАШ

Ўтган ҳафта телевидение орқали айни оқшомда намойиш қилинган иккита кўрсатув диққатимни жалб қилди. Бири Россия жамоат телевидениесининг «Мы» кўрсатуви бўлса, иккинчиси ЎзТВ —1 дастури орқали эфирга узатилган Қуддус Аъзамовнинг «Акс-садо» кўрсатуви эди. Ҳар иккала кўрсатувда ҳам миллий масала, ўзликни англашга оид муаммолар кўтарилди ва қандайдир хулосалар чиқаришга имкон берди.

Маълумки, миллий муносабатлар энг нозик масалалардан ҳисобланади. Собиқ Иттифоқ ҳудудидаги айрим мамлакатларда маҳаллий бўлмаган аҳолига фуқаролик бериш борасида қабул қилинган қонунларда бутун дунёда тан олинган инсон ҳуқуқларига зид моддалар ҳам мавжуд. Бундай ҳолат жаҳондаги кўплаб ривожланган мамлакатлар томонидан эътироф қилинмоқда. Чунончи, Латвия ва Россия орасидаги муносабатларга совуқлик тушишига русийзабон аҳолининг аксарият қисми Латвия фуқаролигига қабул қилинмаётгани ҳамда уларнинг оддий ҳуқуқлардан маҳрум этилаётганлиги сабаб қилиб кўрсатилди.

Латвия фуқаролиги тўғрисидаги қонунга кўра, мамлакатга 1940 йилдан кейин кўчиб келган ва маҳаллий миллатга мансуб бўлмаган шахслар Латвия фуқароси бўлиш ҳуқуқидан маҳрумдир. Бугунги кунда мамлакат аҳолисининг анча қисмини руслар ташкил қилади. Ўлкадаги 700 000 киши фуқаролиги бўлмаган шахс ҳисобланади. Уларга алоҳида шаклдаги паспорт берилган бўлиб, бу паспорт билан улар Латвия чегараларидан чиқиб кета олмайдилар. Фуқаролиги бўлмаган шахслар давлат муассасаларида меҳнат қилиш ҳуқуқидан маҳрумдирлар. Мамлакат сиёсатчилари бундай қонун қабул қилинишининг асосий сабаби қилиб 1940 йили Латвия СССР томонидан босиб олинганлиги ва зўравонлик билан иттифоқ таркибига киритилганлигини кўрсатмоқдалар. Аммо, тарих ғилдирагини орқага қайтариб бўлмаслиги барчага маълум.

Латвия фуқароси бўлиш ҳуқуқига эга шахслар албатта латиш тилидан имтиҳон топширишлари шарт. Бу жуда оқилона тадбир бўлиб, давлат тилининг обрў-эътиборини кўтаришга ёрдам беради.

Россия Латвия молларини бойкот қилиш орқали ўз эътирозларини кўрсатишга уринмоқда. Жумладан, бир қанча йирик сиёсатчи ва бизнесменлар аҳолини Латвияда ишлаб чиқарилган молларни сотиб олмасликка даъват қилди. Бунинг оқибати ўлароқ, Латвия иқтисодиёти ҳозирданоқ катта зарарга учрамоқда.

РЖТ орқали намойиш қилинган «Мы» кўрсатуви Москва билан Рига ўртасида телекўприк шаклида ўтказилиб, кўрсатув иштирокчилари юқорида келтирилган муаммоларга тўхталдилар. Ҳар иккала давлат пойтахтидаги студияларга турли табақаларга оид фуқаролар таклиф қилинган. Улардан баъзиларининг сўзларини эшитганлар чуқур ўйга толган бўлишлари табиий. Масалан, Рига студиясига келган рус миллатига мансуб бир киши 1945 йилдан бери Латвияда яшашини айтиб, 1990 йилда мамлакат мустақиллигига оид референдум ўтказилганда мустақилликни ёқлаб овоз берганини, ҳозир эса бундан афсусланаётганини таъкидлади. Паспортини кўрсатиб, мамлакат чегаралари ташқарисига чиқиш ҳуқуқидан маҳрумлигини, бу билан Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон баённомасида белгилаб қўйилган эркин ҳаракат қилиш ҳуқуқига эга эмаслигини гапирди.

Сўз олган кекса ёшлардаги бир латиш киши Латвияга 1940 йилдан кейин келиб жойлашганлар мамлакат фуқароси бўлолмаслигини ижобий баҳолади. Унинг таъкидлашича, босқинчиларга фуқаро бўлиш имкони яратилиши мамлакат келажагига хавф солармиш.

Бошқа бир латишнинг гапларига қараганда, фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Латвияда туғилган болалари ҳам мамлакат фуқароси бўлишига йўл қўйиб бўлмайди, чунки ота-оналари уларни Латвияга душманлик руҳида тарбиялаётган эмиш.

Шу билан бирга, кўрсатувда сўз олган айрим латишлар мамлакат ичи ва ташқарисида яшовчи рус ҳамда бошқа миллатларга мансублар орасида қалин дўстлари борлигини таъкидлашиб, уларга салом йўллашди. Тарихдаги воқеалар юзасидан ҳам қизғин тортишувлар бўлди.

Бир соат давом этган тортишув сўнгида томонлар мазкур кўрсатувни яна давом эттириш ҳақида келишиб олдилар.

Ўша оқшом ЎзТВ-1 дастури орқали намойиш этилган «Акс-садо» кўрсатуви менда илиқ таассурот қолдирди. Мазкур туркумдаги кўрсатувларда ҳуқуқий йўналишдаги мактаб ўқувчилари иштирок этишмоқда. Ниҳоят, ўзбек тилида ўз фикрини аниқ ва равон тил билан ифода эта оладиган нотиқ ёшлар пайдо бўлганлиги ғоят севинтирувчи ҳолдир. Чунки, бошқа давлат телекўрсатувларини кўрганимизда тили бурро ёшларнинг гапларини эшитиб ўрганиб қолган эканмиз. Тўғриси, аввallари ўзбекча телекўрсатувларда иштирок этган ўзбек ёшларининг аксарияти дудуқланиб, тутилиб гапирар, гапининг охирини йўқотиб қўярди. Энди эса вазият ўзгараётганининг шоҳиди бўлдик.

«Акс-садо»да қатнашган ёшлар Ватан, миллат, миллий ғурур ҳақида фикрларини изҳор қилишди. Улуғ аждодларимиз ҳақида тўлқинланиб гапиришиб, ғарб дунёси XVI асрда буюк боболаримиз яратган асарларни ўрганиш асосида ривожланиш босқичига кирганини таъкидлашди. Бизнинг шундай аждодларимиз турганда айрим соҳаларда ғарбга сажда қилишимиз ноўрин бўлиши ҳақида мунозарали фикрлар ҳам билдирилди. Бу гапларга қўшилмасликнинг иложи йўқ. Ҳақиқатан ҳам ривожланган давлатдан келган кишиларни бошимизга кўтарамиз, айтган ҳар бир сўзини бажаришга ҳаракат қиламиз. Бироқ, уларнинг олдида ўз миллий қадриятларимизнинг, тилимизнинг ҳурматини жойига қўя олаяпмизми? Нима учун аксарият чет эл ваколатхоналари, фирмалари, қўшма корхоналари ва фондлари ходимларига ўзбек тилида гапирсангиз кўп ҳолларда жавоб ололмайсиз? Нима учун ўша жойларда асосан бошқа миллатларга мансублар ва давлат тилини билмайдиганлар хизмат қилишади? Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган ана шу ташкилотларнинг чет эллик ходимлари ўзбек тилини ўрганмасдан рус тилини ўрганишаётганига ўзимиз сабабчи эмасмизми? Ахир, ўша кишилар ўз мамлакатларига қайтгач; Ўзбекистонга бормоқчи бўлганларга «рус тилини билсангиз етади, ўзбекчани ўрганиш шарт эмас» деб маслаҳат беришмайдими? Энг самарали усуллардан фойдаланмасдан туриб, дунё миқёсида тилимиз обрўсини оширишнинг бошқа йўллари ҳақида гапириб бўлармикан? Аҳолисининг атиги бир ярим миллиони латишлардан иборат бўлган Латвияда нега хорижликлар латиш тилини ўрганишади-ю, 18 миллион ўзбек яшайдиган юртда давлат тилини ўрганишмайди? Бунга сизу биз ва орамиздан чиққан манқурт кимсалар сабабчи эмасми?

Буларнинг жавоби битта: кўпчилигимиз ҳалигача ўз тилимиз тақдирига нисбатан жуда лоқайдмиз. Кўрсатувда болалар айтиб ўтишганидек, пойтахтимизда она тилида гаплашишдан ор қиладиган ёки она тилини чала-чулпа биладиган миллатдошларимиз ҳали ҳам анча-мунча учрайди. Улар ҳар соҳада ғарб ва русларга тақлид қилишади. Ўшаларнинг мусиқасини эшитишади, ўшалар кийган кийимни кийишади, ўшалар гаплашган тилда гаплашишади. Улар Туркистон, мустақиллик, Ватан, миллат сўзининг маъносини тушунмайдилар, ўзларини «коинот фуқароси» деб биладилар. Афсуски, русийзабон фуқаролар давлат тили тўғрисидаги қонун мавжудлигини билсалар-да, тилимизни ўрганишга иштиёқлари йўқ ҳисоби. Бунга ўзимиз сабабчимиз. Латвиядаги қонунни эсланг: фуқаро бўлиш учун ариза берган шахс давлат тилидан имтиҳон топширади, топширолмаса фуқаро бўлолмайди, фуқаро бўлолмаса ўз ҳуқуқларини ўзи чеклаб қўяди.

Кўрсатув қатнашчилари миллий ғурур масаласида бироз тортишувли фикрларни ҳам билдиришди. Бу ерда шуни таъкидлаш лозимки, яхши маънода миллатчи бўлмасдан туриб миллийликка эришиб бўлмайдиганга ўхшайди.

Президентимиз И. Каримов ҳам Москвадаги МДҲ давлатлари раҳбарлари учрашувидан қайтаётиб телевидение мухбирига берган интервьюсида «Акс-садо» кўрсатувини катта қизиқиш билан томоша қилгани ва келажагимиз ишончли қўлларда эканлигидан амин бўлганини айтди.

Юқорида таҳлил қилинган икки кўрсатувни таққослар эканмиз, мамлакатимизда фуқаролик масаласида ҳеч қайси миллат камситилмаганлиги яққол намоён бўлди.

Бахтиёр ШОҲНАЗАРОВ

МЕҲР-МУРУВВАТ НАМОЙИШИ

10 май куни пойтахтимизнинг «Ле Меридиан» меҳмонхонаси фашизм устидан қозонилган Ғалаба куни шарафига хайрия тадбири ўтказди. Шу куни мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган хорижий фирмаларнинг вакиллари ўртасида югуриш мусобақаси ўтказилди. Фирмаларнинг вакиллари ҳар бир югурувчи ҳисобига ажратган маълум маблағларини мусобақа жамғармасига қўшдилар.

Шуниси диққатга сазоворки, ушбу тадбирдан тушган маблағ мамлакатимиздаги ногиронлар уйларига, туғма ногирон бўлиб қолган болаларга берилади. Ушбу хайрия тадбирида бошқа фирмалар қатори «ПИНАР» фирмасидан етти йигит қатнашди.

Югуриш мусобақасида эса 7 ёшдан 70 ёшгача бўлганлар иштирок этишди. Тўрт километрга югуриш мусобақасида ғолиблар ҳам, совриндорлар ҳам бўлди. Бироқ, ҳеч ким ютқазмади.

Ушбу тадбир барчада яхши таассурот қолдирди.

Суратда: «ПИНАР» фирмаси югурувчилари.

Шавкат АКРОМОВ олган сурат.

ДАСТЛАБКИ МАЪЛУМОТЛАР

Нидерландия қироличаси Беатрикс мамлакатда ўтказилган парламент сайловидан кейин қонун чиқарувчи орган палаталари раислари — Фриц Корталс Алтес ва Пит Бюкман ҳамда давлат маслаҳатчиси раисининг ўринбосари Ҳерман Тенк билан учрашди. Сайлов натижалари ва келажакда коалицион ҳукумат тузиш масаласи суҳбатнинг бош мавзуси бўлди. Қиролича мамлакатдаги етакчи сиёсий партиялар раҳбарлари билан учрашишни ҳам режалаштирган.

Дастлабки маълумотларга қараганда, бўлиб ўтган парламент сайловида бирор партия ҳам етарли даражада овоз тўплай олмаган. Шу боис яқин кунларда иккинчи босқич сайловлари бўлиб ўтади.

АЛОҚАЛАР КЕНГАЯДИ

Макао 1999 йили ХХР тасарруфига ўтганидан кейин ҳам Европа Иттифоқининг мазкур давлат билан ҳамкорлик алоқалари кенгаяверади, деб баёнот берди ЕИ комиссияси раисининг ўринбосари Леон Бриттен.

Айни пайтда Макаода 1999 йилдан эътиборан Хитойнинг махсус маъмурий тумани мақомини олишга қаратилган тайёргарлик ишлари бошлаб юборилган. ЕИ комиссияси ҳам Макао билан келажакда алоқаларни янада кенгайтириш чораларини ишлаб чиқмоқда. Маълумки, 1992 йилда Европа Иттифоқи билан Макао ўртасида ўзаро савдо-сотиқ ва ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланган эди.

КЎРГАЗМАГА ҲОЗИРЛИК

Жорий йилнинг 26 октябридан 1 ноябригача Жанубий Корея пойтахтида «Сеул аэрошоу-98» кўргазмаси бўлиб ўтади. Шу кунгача 13 мамлакатдан 47 компания мазкур тадбирда иштирок этиш истагини билдирди.

Корея Республикаси аэрокосмик саноати уюшмаси раиси ўринбосари Квак Бен Гонинг айтишича, бўлажак кўргазмада авиация соҳасида фаолият юритаётган 140 га яқин хорижий ҳамда 20 та маҳаллий фирма ва компаниялар иштирок этади.

ФАОЛЛИККА ДАЪВАТ

ГФР парламенти Белград ва Косово аҳолисини ўзаро мулоқотга чорлаб, шу йўл билан ўлкадаги беқарорликни бартараф қилишга даъват этди. Бу ҳақда Германия бундестаги махсус резолюция қабул қилди. Шу билан бирга Германия парламенти қуйи палатаси аъзолари жаҳон ҳамжамиятини ўлка можароларини бартараф этишда фаол иштирок этишга чақирди.

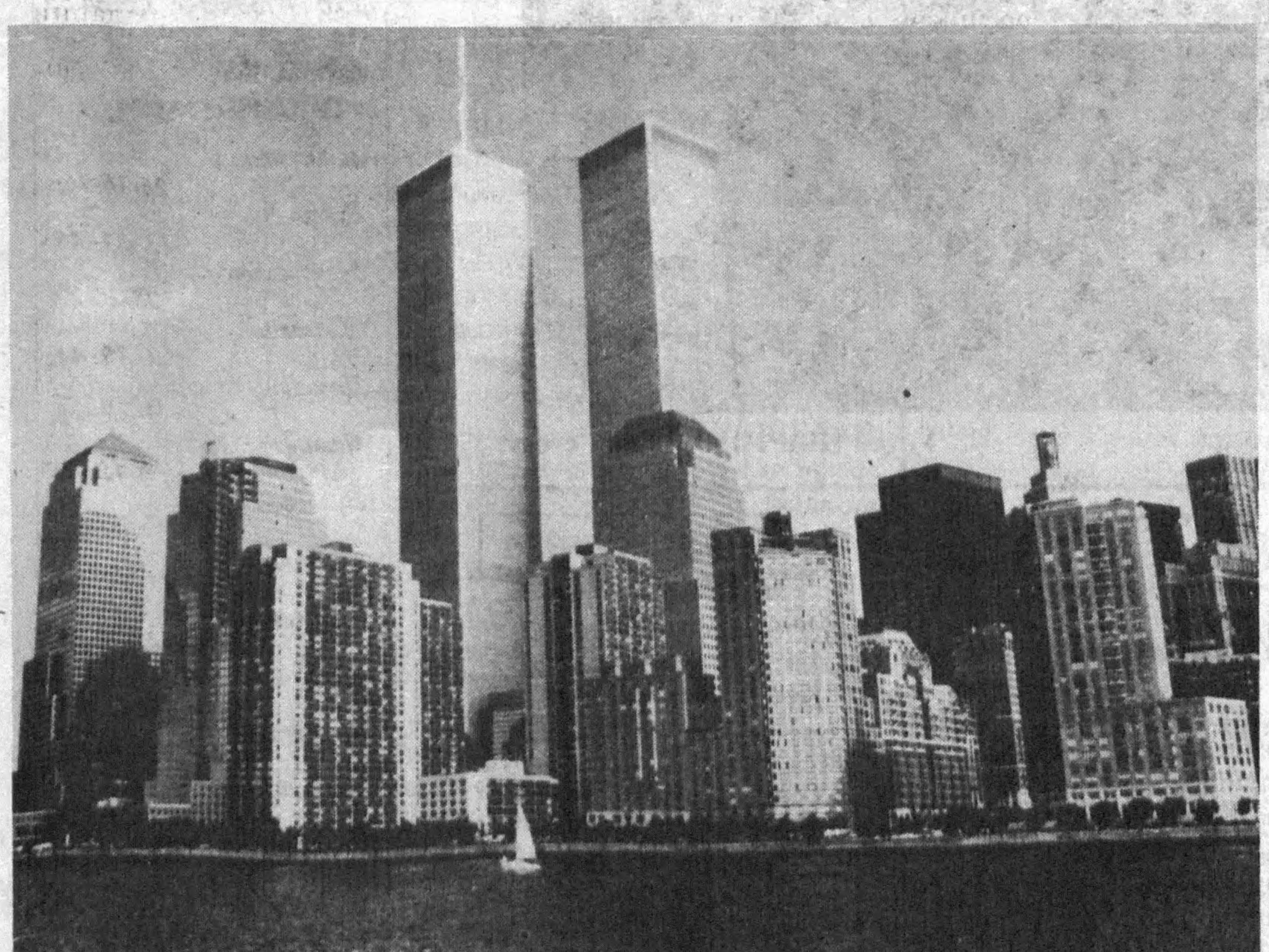

НЬЮ-ЙОРК ОСМОНЎПАРИ

ЖИНОЯТЧИ КЎЗГУ

Турфа олам

Қотил одамнинг ширин жонига қасд қилади, қонини тўкади. Кўзгу-чи? Лекин, қотил кўзгу ҳам бўларкан. Мана, у икки ярим асрдан бери 38 нафар инсоннинг ҳаётига зомин бўлди.

Кўзгу қизил дубдан тайёрланиб, ҳошиясига «Луи Арло, 1743 йил» деган ёзув битилган. Қимматбаҳо безаклар бериб ишланган тошойна сирли қотиллик содир этади. Чунки, уни сотиб олган уй соҳиби, вақт ўтиши билан мияга қон қуюлиши касалига мубтало бўлиб қолади. Ҳозирча ушбу «сир»нинг тагига ҳеч ким етолмаяпти.

Тиббий экспертларнинг ташвиш билан таъкидлашича, агар зудлик билан у «қўлга олинмаса» кўзгу яна кишилар ёстиғини қуритишда давом этиши мумкин эмиш.

— Ойна 1910 йилда икки кишини «ўлдирган». У полициянинг омборхонасида сақланиб келинарди, — дейди Париждаги асори-атиқа буюмлар савдоси ассоциацияси бошлиғи Эмиль Френе — Бундан уч йил олдин шу омборга (полиция омборига-я?!) ўғри тушди-ю, бир қанча буюмлар билан бирга шу кўзгуниям ўмариб кетди. Маълумки, ўғри уни барибир, сотади. Шунинг учун қонхўр ойна «қидирувдаги жиноятчилар» қаторига қўшилган. Кимки уни «кўрса» дарҳол ҳукуматга «топшириш»ини сўраганмиз. Ким сотгани аҳамиятсиз, муҳими «ойна»!

Қадимий тошойнани асли кўпчилик унутаёзганди. Қўлдан-қўлга ўтавериб, кимдир яна «заҳарлагач», қидир-қидирга тушишарди. Салкам бир аср омборхонада жимгина турган асори-атиқанинг йўқолганиниям полициячилар билмай қолишди. Криминалчи профессор тўсатдан қизиқиб қолиб, полициячилардан кўришга рухсат сўрагандагина «жиноятчи ойна «қочгани» маълум бўп қолган.

Профессор ундан сурат-нусха кўчириб, ўз лекциясида фойдаланмоқчи бўлганди. Уч йилдирки, уни «пойлашади». Қани қўлга тушса. Балки, сингандир? Синмаган, «тирик» бўлса-чи?! Унда ойнанинг навбатдаги 39-чи соҳибининг ўлимини кутишга тўғри келади. Бировлар, балки у «қотиллик»ни ташлагандир, деган мулоҳазани айтяпти. Экспертчилар бўлса, «Йўқ, кўзгу ҳалиям«тузалмаган» деган фикрда.

Саида ЙЎЛДОШЕВА тайёрлади

Ўзбекистон ва жаҳон

МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК

Асримиз охирига келиб, Ер куррасида фан ва техниканинг жадал суръатлар билан ривожланиши, бир томондан, Ғарб давлатларининг иқтисодий қудратини ошираётган бўлса, иккинчидан, уларнинг энергия манбаларига бўлган эҳтиёжларини тобора кучайтирмоқда.

Келажакда жаҳон давлатлари тараққиёти қай даражада бўлишини белгилаб берувчи ана шундай энергия манбалари республикамиз ҳудудида кенг тарқалгандир. Нефть, газ ва ўзга ёқилғи манбаларидан унумли фойдаланиш ва уларни ўзлаштиришга хорижий сармояларни кенг жалб этишимиз замон талабидир. Республикамиз қисқа фурсат ичида қатор ривожланган давлатлар билан ҳамкорлик қилиб ушбу соҳада ижобий силжишларга муваффақ бўлди.

Охирги пайтларда фойдали қазилмаларга жуда бой бўлган Марказий Осиё минтақаси АҚШ, Япония, Хитой Халқ Республикаси ва бошқа Ғарб давлатлари эътиборини тобора кўпроқ жалб қилмоқда. Энергия манбалари танқислигини сеза бошлаган қатор давлатлар, ўзларига янги манбаларни очиш ниятида, барча имкониятларини ишга солишга ва бу йўлда катта ҳажмдаги маблағларни сарфлашга ҳам тайёрдирлар.

Ҳозирги кунда энергия манбаларига муҳтож бўлган, иқтисодий жиҳатдан қудратли давлат Япония ҳам Россиянинг Узоқ Шарқ ҳудудидаги фойдали қазилма заҳираларини ўзлаштиришга ёрдам беришга ва ушбу йўлда 200 млрд. АҚШ доллари маблағ сарфлашга тайёрлигини билдирмоқда. Мутахассисларнинг таъкидлашича, юқори кўрсаткичлар билан ривожланиб бораётган ХХР иқтисоди, келажакда яқин атрофда жойлашган қўшни давлатлар ҳудудида мавжуд бўлган нефть, газ ва электр энергиясига муҳтожлик сеза бошлайди.

Республикамиз билан Япония ўртасидаги алоқалар бир вақтнинг ўзида икки йўналишда ривожланмоқда. Булар, биринчи ўринда, икки томонлама ҳамкорлик бўлиб, ўз ичига иқтисодиёт, фан ва маданият соҳаларини қамраб олади. Ўзбекистон тарафидан Японияни БМТ Хавфсизлик Кенгашига доимий аъзо этиб сайлаш тўғрисидаги таклиф эса сиёсий жабҳадаги ҳамкорлик белгисидир. Ўз навбатида, Япония Ўзбекистоннинг минтақавий хавфсизлик, минтақавий можароларнинг тинч ва ўзаро келишув йўллари орқали ҳал қилиш борасида олиб бораётган сиёсатини қўллаб-қувватлаш билан биргаликда ҳамкорлик олиб бориш хусусида ижобий фикр билдирмоқда

Япония Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда ядро қуролидан холи ҳудуд ташкил қилиш тўғрисидаги таклифини фаол қўллаб-қувватламоқда. Япония Марказий Осиёда ўзига хос манфаатларига эга бўлган, ушбу минтақада тинчлик ва осойишталик бўлиши, шунингдек, иқтисодий жиҳатдан интеграциялашган Марказий Осиё билан ҳамкорлик қилишдан манфаатдордир. Ўтган йили Токиода Марказий Осиё муаммоларига бағишланган конференцияда Японияннинг Россиядаги собиқ элчиси Кодзи Ватакаба маъруза қилиб, Марказий Осиёнинг геосиёсий ўрнига алоҳида тўхталиб, нефть ва газнинг катта заҳиралари мавжудлиги Япония учун жуда муҳим аҳамият касб этишини айтиб, Японияннинг Марказий Осиё давлатлари билан ҳудудий муаммолари йўқлигини таъкидлаб ўтди. У юқорида қайд этиб ўтилган омилларни ҳисобга олган ҳолда Марказий Осиё ривожланган давлатлар манфаатлари тўқнашадиган ҳудудга айланиб қолмаслиги зарурлигига эътиборни қаратди. Ҳозирги кунда ана шундай муаммолар Япония, Россия, ХХР ва қатор Осиё-Тинч океани минтақасида жойлашган давлатлар ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни янада чуқурлаштиришга тўсқинлик қилаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий алоқалар борасида олиб борилаётган ҳамкорлик тўғрисида гапирадиган бўлсак, бу давлатнинг республикамизга олиб кирган сармояси 1995 йилдан 1997 йилгача 670 млн. АҚШ долларини ташкил этди. Айниқса, Япония иқтисодий режалаштириш давлат вазири Таро Асонинг давлатимизга ташрифи икки давлат савдо— иқтисодий муносабатлари равнақида муҳим аҳамият касб этди. Ўзбекистон билан Япония ўртасида банк ва молия соҳаларида ҳам самарали ишлар амалга оширилмоқда. 1997 йилда Тошкентда Японияннинг «Сакура» банки ваколатхонаси очилиши республикамизнинг Халқ банки ҳамда Ташқи иқтисодий фаолият миллий банклари билан япон банклари ўртасидаги ҳамкорликни янги босқичга кўтарди.

Бугунги кунда Жиззах -- Мароқандом, Учқудуқ -- Нукус, Гузор -- Бойсун -- Қумқўрғон темир йўлларида электрлаштириш ишлари жадаллик билан олиб борилмоқда. Ушбу соҳада 1996-1997 йилларда Японияннинг «Нихон Коцу гидзюцу» ва «Пасифик консалтанс интернейшнл» темир йўллари акционерлик-жамоа уюшмаларидан бир гуруҳ мутахассислар ташриф буюришди.

Маълумки, бугунги кунда Япония сайёҳлик соҳасида дунёдаги етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Айни пайтда дунёда энг кўп саёҳатга чиқувчилар сони ҳам мана шу давлат ҳиссасига тўғри келишини қайд этиб ўтиш лозим. Лекин, Японияннинг туризм соҳаси бўйича энг йирик компанияларидан бири бўлмиш «Japan Travel Project»нинг раҳбари Хидехаро Нишимуранинг таъкидлашича, республикамизда бу соҳани ривожлантиришга жуда катта имкониятлар бор. Шундай экан, икки давлат ўртасида сайёҳликни ривожлантиришга кўпроқ эътибор берилса ва шу соҳада кенгроқ ҳамкорлик қилинса, иккала томон учун ҳам фойдали бўлур эди.

Республикамиз билан Япония ўртасида жуда катта масофа бўлишига қарамасдан ривожланиб бораётган дўстона алоқалар янада мустаҳкамланишидан икки томон ҳам тенг манфаатдордир.

Маълумки, Марказий Осиё -- ХХР -- Япония транспорт йўлининг ишга туширилишида қадимда ота-боболаримиз савдо-сотиқ қилиб келган Буюк ипак йўлининг тикланиши орқали темир йўл магистраллари, нефть ва газ қувурларининг қурилиши назарда тутилгандир. Бунинг натижасида Марказий Осиё давлатлари олдида нафақат ХХР, Япония, балки Осиё-Тинч океани минтақаси давлатлари билан ҳам кенг қамровли алоқалар ўрнатилишига имкониятлар туғилади. Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон давлатлари ўртасида ягона иқтисодий маконнинг ташкил этилиши ва унга янги аъзо давлатларнинг қўшилиши эса жаҳон ҳамжамиятига, қолаверса, Осиё-Тинч океани минтақаси давлатлари билан интеграциялашувга маълум маънода имконият яратади.

Ботир БЕКТЎРАЕВ

Ўзбек разведкачилари

ГИТЛЕРНИ ДОҒДА ҚОЛДИРГАН ЎЗБЕК

Гитлер қаршисида ғоз қотиб турган СС офицерларининг ҳар бирига синовчан тикилди. Бутун қора корпуснинг энг сараларидан танланган ашаддий каллакесарлардан бири унинг диққатини жалб этди.

— Штурмбаннфюрер Скорцени! — дея у бир қадам олға ташлади.

— Сизларга рухсат, — деди Гитлер қолган офицерларга. Улар чиқиб кетишгач, у Скорценининг садоқатли кўзларига нигоҳини қадади.

— Абруццо ёдингдами, Отто?

— Кечагидек ёдимда менинг фюрерим!

Отто Скорцени бундан уч ой олдин, 1943 йил июль ойида унинг номини бутун Европада машҳур қилган операцияни эслади. Ўшанда фюрер топшириғи билан Абруццо тоғидаги турмада ётган Италия Бош вазири Бенито Муссолинини озод қилиб, Берлинга келтирган эди.

— Бу иккинчи Абруццо бўлади, Отто. Ундан ҳам, ундан ҳам буюк! Бу урушда кескин ўзгариш ясайдиган операция бўлади. Унга сени раҳбар қиламан!

Штурмбаннфюрер қўлини олдинга ташлаб ҳайқирди.

— Зиг хайл.

ҚАРИ ТУЛКИНИНГ ЎГИТИ

Давлат махфий полицияси — гестапо бошлиғи Мюллер қаршисида оёқларини чалиштириб ўтирган Гитлер эркатойига танқидий разм солди. Жуда ўзига ортиқча бино қўйворибди. Бу эса яхшиликка олиб келмайди.

— Хайрлашув олдидан сени баъзи нарсалардан яна огоҳ қилмоқчиман, Отто. Эрондаги рақибларимиз имкониятларини ўйлаб кўрдингми?

— Рус разведкасинингми?

— Йўқ. Совет разведкасининг.

— Барибир эмасми, группенфюрер.

— Йўқ, азизим Скорцени. Совет разведкаси деганда фақат русларни тушунганлар хато қилади. Тер-Петросянни биласанми? Камо лақабли машҳур разведкачи. 1922 йилда ҳалок бўлган. Миллати арман. Цюрихда, янглишмасам 1908 йилда ўзини жинниликка солган. Машҳур экспертларимизни ҳам лақиллатиб кетган. Совет разведкаси — бу Лаврентия Берия, Николай Ежов эмас. Балки Рихард Зорге. Яна кўплаб бизга номаълум кишилар. Улар ҳозирда шу ерда, нақ Берлинда ҳам ишламоқда.

Мюллер қадаҳни бўшатиб сигарет олди. Скорцени унга назокат ила гугурт тутди.

— Миннатдорман, Отто. Энди қулоқ сол. Кекса изқувар баъзи мулоҳазаларни сенга айтмоқчи. Операциянинг махфийлиги учун тўла жавобгарлигимни ҳисобга олган ҳолда сенга шарқ мақолини эслатаман. Ўзингни эр билсанг, ўзгани шер бил. Эрондаги шўро разведкаси бошқармаси бошлиғи генерал-лейтенант Фитин анойи одамлардан эмас. Полковник Никифиров, майор Бриккел, полковник Буриченко, Качевский, Рошков каби тажрибали разведкачилар унинг қўл остида. Бош консул Максим Матвеев ҳам НКВДнинг пихини ёрган одамларидан.

Инглизларга келсак, Майор Хамберг, капитан Харт, капитан Хансоиб шарқ мамлакатларида тажриба орттирган офицерлар. Бош консул Артур Скрин аввал Қашқарда ишлаган. Хотини ҳам «Интеллиженссервис» ходимларидан.

Теҳронда Америка махфий хизматига Стратегик разведка бошқармаси ходими полковник Майкл Рейли раҳбар. Уларнинг барчаси бизга қарши ҳамма чораларни кўришган. Шунинг учун кутилмаган томондан зарбани ўйлаш лозим.

— Курдлар ҳужуми? Бомба?

— Буни ўзинг ҳал қиласан, Отто. Вазиятга кўра. Ўша жойда ҳаммаси маълум бўлади. Гестапо резиденти Майер Эрондаги кўчманчи қабилаларни қўзғолонга ундаб бир неча операцияларни амалга оширди. Қўпорувчилик, саботаж бўйича анча тажриба орттирди. Фикримча, Майер сенга кўп хизмат кўрсатади. Гапим шуки, Отто, сен операцияга душман кўзи билан назар сол. Нимани эътибордан қочирганмиз?

— Душманнинг эҳтиёт чораларини?

— Ҳа, Отто. Мен кўпроқ Осиё маккорлигидан чўчийман. Кутилмаган зарбани, ҳисобга олинмаган одамларни. Биз ҳамма душман агентурасини тўла қамраб ололмаймиз. Кейин омадга ҳам боғлиқ кўп нарса.

— Мен муваффақиятга ишонаман, группенфюрер, — деди Скорцени қатъий оҳангда.

— «Олисга сакраш» операцияси муваффақиятини таъминлаш учун Хуросон атрофида катта куч тўплаш керак. Адмирал Канарис таклифи шундай. Менимча, диққатга лойиқ фикр.

— Бу фикрга аниқлик киритамиз, группенфюрер.

— Теҳрондаги резидентимизнинг сўнгги радиограммаларидан нималар маълум?

— Штандартенфюрер Майер дастлаб Теҳрондаги арманлар қабристонида гўрков бўлиб ишлаганда ҳеч қандай шубҳа туғдирмади. Кенг агентура тармоғи яратган.

— Гўрков дейсанми?

— Ҳа. Абвер резиденти Шульце-Холтус мулла, мусулмон мулласи бўлиб Эрондаги қашқай қабилалар ўртасида обрў қозонганида бизнинг резидент гўрков бўлса нима қилибди? Бу икки резидент ҳамкорликда ишлашмоқда. Эрон ҳукуматига қарши курд, қашқай қабилаларини қайраб, уларни қуроллантиришмоқда. Германияга хайрихоҳ кишилардан иборат қуролли тўдалар ташкил этилган. Биз уларга олтин, қурол жўнатдик. Сўнгги радиограммадан маълум бўлдики, парашютчиларимиз эсон-омон белгиланган зонага тушишган.

— Демак, адмирал таклифида жон бор экан-да.

Ҳа. Ўзига хос Бранденбург полкини Теҳрон атрофида ташкил қилиш мумкин. Қизил Армия кийимидаги кишилар ҳеч қандай шубҳа туғдирмайди. Бу томонини ҳам ўйлаганмиз.

Мюллер мамнун ҳолда сигарет тутатди.

— Жуда яхши, Отто, ишга киришавер. Резидентимизга тажрибали йўриқчилар юбордик. Ҳар ҳолда, шарқ шарқ-да!

КАЛАВАНИНГ УЧИ

Ровнодаги олмон зобитлари казиноси қошидаги ресторанннинг алоҳида бўлмасида икки ҳарбий маишат қилишмоқда.

Бири келишган, хушқомат, елкасида немис армияси капитани — гауптман — погонлари. Иккинчиси эса ўрта ёшлар чамаси, бақувват, елкасида СС қўшинлари майори — штурмбаннфюрер — погонлари.

— Такрор айтаман, Паул, — деди у капитанга, — сенинг жойинг ССда! Сира ўйлаш, иккиланишга ҳожат йўқ.

СС штурмбаннфюрери фон Ортел коньяк тўла қадаҳни бўшатиб сигарет тутатди.

— Яқин кунларда мен Эронга жўнайман, — деди у секин, — ноябрь ойида у ерда Катта Учлик тўпланади. Биз Абруццога сакрашни яна бир бор такрорлаймиз. Янаям олисга!

Гауптман Паул Зиберт ҳушёр тортди. Абруццо! Бу ғоят таниш сўз! 1943 йил июль ойида Германия иттифоқчиси Италияда давлат тўнтариши юз бериб, маршал Бадальо Гитлернинг дўсти, Бош вазир Муссолинини қамоққа олади ва баланд тоғ атрофидаги Абруццо деган жойга қамайди. Скорцени бошлиқ қўпорувчилар уни ўша жойдан озод қилишади.

— Биз бир неча гуруҳ бўлиб учамиз. Одамларни эса Копенгагендаги махсус мактабда тайёрлаяпмиз, — деди фон Ортел, — Ҳа, азизим Паул. Сени тез орада Скорцени билан таништираман. Биз бирга зўр ишларни қилайликки, Абруццо улар олдида ип эшолмасин.

Паул Зиберт шериги билан анча ўтирди. У устозининг қуйидаги сўзларини эслади:

— Разведкачи уч ҳолда сирини фош қилади. Бири маст бўлганида, иккинчиси севиб қолганида, учинчиси эса ҳам маст, ҳам ошиқ бўлганида.

Фон Ортел унга муҳим сирни ошкор қилган эди.

ОҒА ҚАЮМИЙ КИМ ЎЗИ?

Армия қўмондони махсус бўлим бошлиғи узатган қоғозни узоқ вақт диққат билан ўқиди.

— Бу одамни шахсан биласизми?

Контрразведкачи генералнинг саволидан ажабланганини яшириб ўтирмади.

— Қасбимиз шуни тақозо этади, ўртоқ қўмондон. Шахсан билмаган ва кўрмаган одамга ҳеч ким бундай ишонч билдирмайди.

— Кечирасиз, ўртоқ полковник. Мен сизнинг кўнглингизга тегадиган гап қилмоқчи эмасдим, асло. Аммо, бу хабарномангиз муаллифи қандай улкан бир тадбир бошланаётганини тугал билармикан? Шу боис ҳам унга бирон-бир кўрсатма беришдан аввал у ҳақда кўпроқ маълумот олишни истардим.

Контрразведкачи генералга қалин бир дафтар узатди. Қўмондон уни ҳаяжон ичра ўқий бошлади.

— Чиндан ҳам бу одам бебаҳо экан, — деди у ниҳоят. — Унга зудлик билан Хуросон вилоятида кенг кўламда иш юритишга рухсат бераман.

Полковник ўрнидан турди. Генерал имзо чеккан ҳужжатларни олар экан, мамнунлигини яширмади.

— Оға Қаюмийнинг бу ахбороти, — деди генерал, — чиндан ҳам бебаҳо! Гап уруш тақдирини ҳал қилувчи тадбир ҳақида кетяпти, полковник. Олмонлар ҳали биз кўрмаган ва билмаган қандайдир катта ўйин бошламоқда.

Ўша куни кечқурун Москвода Бош разведка бошқармаси бошлиғи Ровно ўрмонларида иш кўраётган Медведев қўмондонлигидаги партизанлар отряди штабидан келган ахборотни Оға Қаюмий ахбороти билан таққослади. Улар катта калаванинг бир учини эслатарди.

Ровнодан келган ахборотда айтилишича, партизан разведкаси — олмон зобити либосида иш кўрувчи Николай Кузнецов СС хизмати ходими — штурмбаннфюрер фон Ортел билан учрашган ва ундан олмонларнинг Теҳронда қандайдир йирик қўпорувчилик тадбири тайёрлашаётганини аниқлаган. Оға Қаюмий эса Хуросон вилоятида олмонларга хайрихоҳ қашқай қабиласи йигитларида янги олмон автоматлари пайдо бўлгани ва олмон жосуслари ўз фаолиятини янада кенг қулоч ёйдираётганига доир ахборот жамлаган эди.

Разведка бошлиғи бу хабар асосида ўз мулоҳазаларини алоҳида бир далолатномага битиб, шахсан Берияга етказди.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
тарих фанлари доктори

(Давоми бор).

Камолиддин Беҳзод таваллудининг 545 йиллиги олдидан

БУЮК ЎЗБЕК РАССОМИ

Ўрта ва Яқин Шарқ ўрта асрлар тасвирий санъати ҳақида сўз борганда, аввало, ислом дини ва тасвирий санъат муносабатлари муаммоси кўндаланг туради. Шуни эътироф этиш керакки, муқаддас каломимиз Қуръони Каримда ислом аҳли учун ҳаром қилинган барча амал ва нарсалар бирма-бир санаб ўтилган ҳолда улар орасида тасвир санъати йўқ, келтирилмаган. Ҳадислардаги тақиқ эса, бу иконаларга, маъбудаларга қарши иборалар...

Ўрта аср рассоми Рембрант ўз даврининг машҳур коллекционерларидан бўлиб, унинг коллекциясида Шарқ миниатюралари альбоми ҳам сақланган.

Юксак маҳорат эгаси, буюк мусаввир ва наққош Камолиддин Беҳзод Шарқ тасвирий санъати ривожига беқиёс ҳисса қўшган буюк ўзбек рассомидир.

Шарқ миниатюраси, айниқса, Камолиддин Беҳзод асарлари Ғарб рассомлари орасида катта довруғ қозонган. XIX асрдан бошлаб Шарқ миниатюраси ихлосмандлари сони тобора орта борган, Энгр, Жерико, Делакруз сингари машҳур рассомлар илҳомланганлар.

Ўзбекистон ҳудудида қадимдан шаклланган, жаҳоний шуҳрат қозонган нафис санъат мактабининг ноёб анъаналарини авайлаб асраш, ўрганиш, бойитиб бориш, миллий тасвирий, амалий, миниатюра санъатимизнинг нодир дурдоналарини дунёга олиб чиқиш ва тарғиб этиш кучайиб бормоқда. Улардан, айниқса, талаба-ёшларимизнинг онгида миллий ғурур ва ифтихор, истиқлол ва Ватанга садоқат туйғуларини кучайтириш йўлида кенг фойдаланиш муҳим аҳамият касб этади.

Тошкент Давлат Иқтисодиёт университети талаба-ёшларининг маънавий-маърифий ва маданий тафаккурларини бойитишда «Иқтисодиёт ва бозор муносабатлари», «Иқтисодиёт ва шеърият», «Иқтисодиёт ва санъат», «Иқтисодиёт ва илмий тараққиёт», «Иқтисодиёт ва мусиқа» каби мавзулардаги илмий-амалий анжуманлар, учрашувлар, кечалар ўтказилаётганлиги бу борада намуна деса арзийди. Профессор-ўқитувчилардан Исмоил Соифназаров, Отахўжа Баҳодиров, Бағдод Баҳромов, Сирожиддин Турсунов, Жўрақул Маҳкамов, Холдор Мамараҳимовлар фаоллик кўрсатмоқдалар. Яқинда университет маданият саройида буюк ўзбек мусаввири ва наққош Камолиддин Беҳзод таваллудининг 545 йиллиги олдидан талаба-ёшларнинг республикамиздаги таниқли рассом-академиклар билан учрашув кечаси ўтказилди.

Учрашувни университет проректори, фалсафа фанлари доктори, профессор Исмоил Соифназаров бошқарди.

«Шарқ тасвирий санъатининг йирик намояндаси, мўйқаламининг сеҳри билан нафосат оламига нур бахшида этган буюк мусаввир Камолиддин Беҳзоднинг номи жаҳон тасвирий санъати тарихида алоҳида ўринни эгаллайди, -- дейди Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институтининг ректори Норсаид Ойдинов.-- Айниқса, буюк мусаввир томонидан яратилган портретлар ўз даврида машҳур бўлибгина қолмасдан, жаҳон санъат ихлосмандлари эътиборини ҳамон ўзига жалб қилиб келмоқда... Беҳзод Шарқ алломалари Шарафиддин Али Яздий, Абдураҳмон Жомий, Амир Хусрав Деҳлавий, Алишер Навоий, Султон Ҳусайн Бойқаро, Муҳаммад Шайбонийхон, Низомий Ганжавий кабиларнинг портрет-асарлари орқали тенгсиз санъаткор эканлигини исботлаган буюк ўзбек мусаввиридир...»

Ҳиротда шаклланган нуфузли санъат мактабида Камолиддин Беҳзод ўнлаб мусаввирларга устозлик қилган. Беҳзод ижодининг оламшумуллиги шундаки, у ўлмас мактаб ярата олган. Унинг ижодидан илҳомланган Қосим Али, Султон Муҳаммад, Музаффар Али, Юсуф Мулло, Рустам Али, Мирсаил, Али, Маҳмуд Музаҳҳиб, Абдулло каби кўпгина мусаввирлар миниатюра санъати ва китобат санъати равнақи учун хизмат қилганлар... Санъат асарлари одамларда ҳис-туйғу қўзғатади, эстетик завқ уйғотади, дид-фаросатни ўстиради, замонга, давр тартиботларига нисбатан муносабатни шакллантиради...

Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институтининг биринчи проректори, Ўзбекистон Бадиий академиясининг академиги Саъдулла Абдуллаев ўз маъруза-суҳбатида талаба-ёшларимизни эстетик руҳда тарбиялашимизда санъат асарларининг ролини айниқса, буюк мусаввир ва наққош Камолиддин Беҳзод ижодининг нақадар машҳурлиги ва буюклигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

... 1903 йили Мюнхенда ташкил этилган «Мусулмон санъати кўргазмаси»да кўплаб мамлакатлардан келтирилган асарлар намойиш этилган эди. Бу кўргазма минглаб тасвирий санъат ихлосмандларининг диққат -эътиборини жалб этди, -- дейди академик-рассом Саъдулла Абдуллаев. -- Хусусан, машҳур француз рассоми Анри Матисс ижодида муҳим бир бурилиш ясади. Шарққа мойиллигини оширди. Унинг «Рассом устахонаси», «Марокашлик қиз», «Тенжер манзараси» каби асарлари, асосан, буюк ўзбек рассоми Камолиддин Беҳзод ижоди таъсирида бўлганлигидан, Камолиддин Беҳзод ижодининг нақадар беқиёслиги, буюклиги билан ҳақли равишда фахрланишимизга имкон беради.

Серқуёш Ўзбекистон табиатининг рангли оламини тасвирлашда бебаҳо ютуқларни қўлга киритиб келаётган истеъдод эгаси, Ўзбекистон Халқ рассоми, ранг-тасвир устаси, Ўзбекистон Бадиий академиясининг академиги Алишер Мирзаев инсонни гўзаллик оламига етаклашда, чинакам санъат бағрига тортишда, эстетик завқланишда тасвирий санъатнинг буюк ўрнини Камолиддин Беҳзод ҳаёти ва ижоди асосида тўлқинланиб сўзлаб берди. «Иқтисодиёт ва санъат» борасида мароқ билан гапирди. Ҳа, ҳақиқатдан ҳам ўзининг «Тошкент -- тинчлик ва дўстлик шаҳри» триптихи, «Болахонада», «Интизорлик», «Ёш оила ҳақида қўшиқ» каби ўнлаб тасвирий санъат асарлари билан маънавият, маърифат ва гўзаллик тарафтиб келаётган академик-рассом Алишер Мирзаевнинг фикр-мулоҳазалари безовта юракларни тинчлантиради, асарларидаги гўзаллик сирлари одамларни эзгуликка етаклайди. Шунингдек, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Азиза опа Маматова ва бошқаларнинг чиқишлари ҳам тингловчиларда чуқур таассурот қолдирди.

Суннатилла РИЗАЕВ

«Оила — 98»

«ЮЗ БИЛАН ЮЗЛАШГАНЛАР»

Қадрли муштарийлар! Таҳририятимиз «1998 йил — Оила йили» муносабати билан шу номда янги рукн ташкил этди. Унда ватанимизнинг турли қишлоқ ва шаҳарларида яшаётган — юз ёшга тўлган ва ундан ўтган нуроний отахон ва онахонлар ҳақида маълумотлар бериб борамиз. Шундай кишилар ҳақида маълумотга эга бўлсангиз, қуйидаги анкетани тўлғазиб, газета саҳифасидан қирқиб, бизга жўнатинг:

Фамилияси *Бўриева*

Исми *Ўғилой*

Отасининг исми *Рўзи қизи*

Қачон, қаерда туғилган *1893 йил Қашқадарё вил. Шаҳрисабз тум. Бигни қишлоғи*

Ҳозир қаерда яшайди *Шу ерда*

Узоқ умр кўришнинг сири *Келажакка* (қисқа баён этилади) *умид билан қараш*

Юз ёшнинг хулосаси *Юз ёш билан* (қисқа баён этилади) *юзлашган — ўтмиш билан сўзлашган*

Фотосурат ҳам илова қилиниши керак. Биз шу тариқа мамлакатимизда энг узоқ умр кўрган кишиларни аниқлаш ниятидамиз. Йил сўнггида улар таҳририятнинг махсус мукофоти билан тақдирланадилар.

Конвертга «ЮЗ БИЛАН ЮЗЛАШГАНЛАР» РУКНИГА» деб ёзишни унутманг.

Бош муҳаррир
Азим СУЮН

Таҳрир ҳайъати

Абдулла ОРИПОВ
Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ
Азиз НОСИРОВ
Одилжон ОЛИМЖОНОВ
Ислом ШОҒУЛОМОВ
Салим АШУРОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари)
Норбобо ШАКАРОВ (бош муҳаррир ўринбосари)
Андрей ОРЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари «Голос Узбекистана»)
Алимқул СУЛТОНОВ (масъул котиб — «Ўзбекистон овози»)
Валерий ЛАБАРЕШНИХ (масъул котиб — «Голос Узбекистана»)

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

ГОЛОС УЗБЕКИСТАНА

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

БЎЛИМЛАР:

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти — 133-76-04, 136-33-40.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ — 133-07-20, 136-54-06.
Иқтисодиёт — 133-21-43, 136-57-22.
Фан ва маданият — 133-20-36, 136-33-40.
Хатлар ва оммавий ишлар — 133-76-04.
Ахборот ва спорт — 133-12-56, 136-55-16.
Халқаро ҳаёт — 133-20-36.
Саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 133-07-20.
Реклама ва эълонлар — 133-38-55, 133-47-80.
факс — 133-38-55, 133-54-55

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 25-16-16;
Бухорода — 23-51-40;
Гулистонда — 25-16-22;
Жиззахда — 3-29-44;
Навоийда — 3-39-20;
Наманганда — 6-43-43;
Нукусда — 7-58-83;
Самарқандда — 35-20-54;
Тошкентда — 133-76-04;
Урганчда — 6-51-35;
Фарғонада — 24-54-61;
Қаршида — 3-25-79;
Қумқўрғонда — 5-26-24.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир Нурбек ТОШНИЁЗ, навбатчи Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби №00120
•
Газета офсет усулида, А—2 форматида, 28.061 нусхада босилди.
•
Ҳажми 2 босма табоқ.
•
«Ўзбекистон овози» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
•
Г — 03

Босишга топшириш вақти – 21.00.
Топширилди – 02.00.
1 2 3 4 5 6.

СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА

«КЎЗЛАРИМНИНГ ҚАЛБИ БОР»

Ҳеч ким сизнинг кўзларингиз қалбидай бу ҳаётни севолмас, унинг рангларини, жарангларини сиз каби қадрлай олмас. Баъзилар кўзларининг нурини қора рангга ботириб юракларига ёмон ниятларини ёзиб қўядилар. Сиз эса кўзларингиз қалбидан ёруғ дунёга шуъла тўкиб юрасиз. Илм-маърифатга ташналар ул шуълага ҳовучини тутаяптилар. Шунинг учун-да сиз мунаввarsиз.

«Аллоҳ таоло бандасини икки маҳбубидан (кўз маъносида) айирган бўлса у дунёда жамолидан насиб этгай».

Момахон опага худди шу сўзларни айтмоқчи эдим, аммо уларни ўкситиб қўйсам-чи, деган ўйда тилимга чиқармадим. Озгина суҳбатлашгач, кўзларнинг шуури ва идрокида улуғ бир қудратга ишора борлигини ҳис этдим.

Бундан тўрт йил муқаддам Раҳматжон ака кўзи ожизлар орасида Марказий Осиёда биринчи бўлиб математика соҳасида номзодлик диссертациясини ёқлаганди. Ўшанда у аёлига меҳри товланиб: «Олим аслида сиз, Момахон, энди докторликка ҳам ёрдам берасиз-да», деганди. Тўққиз йил давомида Раҳматжон акани Москва, Санкт-Петербург, Киевдаги нуфузли олийгоҳларга етаклаб олиб борган, пайти келса истагига бўйсуниб, «инжиқ» профессорлар қабулхонасида соатлаб ўтириб бўлажак олимни дадиллантирган аёл ҳадемай фан докторлигини ҳам тақдим этади. Фақат меҳр қанотларини кенгроқ ёзса бўлди, олимнинг ўзи билимдон, қобилиятли.

— Сиз қаерга десангиз, ҳатто дунёнинг у бурчагига ҳам, етаклаб олиб бораман, дадаси.

Шу гапнинг ўзи юрагимни ёшга тўлдириб юборди. Муҳаббат аталмиш буюк нафас зарбидан титрадим. Бу қандоғ қаноатким, ўн саккиз йил ўз ҳузур-ҳаловатидан, осойишта дамларидан кечиб, бир инсон қисматига сўзсиз бўйсуниш. Ва бу қандоғ меҳрким, армонларда, ўксинишларда, аччиқ-аламли кўз ёшларда ҳам сўнмаган.

— Шунақа тақдирни берган худойим, раҳм-шафқатиниям аямайди, деб Раҳматжон акамга кўнгил бердим. Тўғри, бир пайтлар, эшигимизга тўрт мучаси соғ йигитлардан совчилар келишарди. Лекин мен онамга йиғлардим: «Ўзим ногирон бўлсам, кўзларим хиёл кўради, холос, соғлар билан қандай турмуш қурай?! Уларга малолим келишини истамайман!»

Шу гапим билан мени Раҳматжон акамга узатишди. Улар беш ўғил, бир қиз экан, иккинчи келин бўлиб тушдим. Қайнонам Кароматхон ая олтин аёл-да. Қиз болалик давримда онам мени аяб рўзғор ишига буюрмасди. Бировнинг эшигига келиб бирам уялдимки... Қайнонам ҳар бир ишни, супраю тахтани меҳр билан ўргатдилар-да. Оғизларидан бирор мартаям қаттиқ-қуруқ гап чиқмади. Бағриларида эркалаб юриб, иккита фарзанд—қизли, ўғилли бўлдим. Энди эса ўн олтига кирган қизимни (худога шукр, тани жони соғ) пазандаликдан тортиб, бичиш-тикишгача ўргатяпманки, токи у борган жойида мендек уялмасин.

Момахонлар яқинда янги «дом»га кўчиб ўтишди. Раҳматжоннинг укалари Рустамжон («Рахш» хусусий фирмаси директори) янги уйнинг таъмир-жиҳозланишини зиммасига олди. Хотини Раънохоннинг ҳам янги уйга анчагина хизмати сингди. Илойим, давлати зиёда бўлсин Рустамжоннинг. Ҳатто улар ишлаётган Марғилондаги кўзи ожизлар мактаби фан кабинетининг ремонтигача ёрдам берди. Бундай савоб ишларнинг бошида турган Ҳомиджон отаю Кароматхон аяларга ажойиб фарзандлар тарбиялаганлари учун қўлингни кўксингга қўйиб раҳмат айтгинг келади.

> **Оила — саодат қасри**

— Умр ўтяпти. Борган сари кўзим хиралашяпти. Бу ёғига нима бўларкин, бу кишимнинг ҳоли нима кечаркин, деб ўтирибман.

— Болаларингиз борку?

— Болалар... — бир хўрсиниб олади опа. — Яқинда оғриб, ётиб қолдим. Ҳамма иш болаларимга қолиб кетди. Ҳали дадаларини кўчага олиб чиқишган. Ҳали етаклаб бозорга олиб боришган, мактабига ташлаб келган... Раҳмим келди уларга, ўқишларидан қолиб кетишяпти. Қасд қилдим-да, ўрнимдан туриб кетдим.

Онанинг гапларидан болаларининг ҳам эсли-ҳушли, зукко эканликларини билиб олиш қийин эмасди. Маҳлиё ўтган йили университетнинг иқтисод факультетига ўқишга кирди. Ҳозирдан компьютерни, ҳисоб-китоб ишларини аъло даражада бажаради. Оила бюджетини тежамкорлик билан бойитади. Бахтиёржон 3-синфда ўқийди. Ўткир саволлар бериб олим дадасини ҳам ўйлантириб қўяди. Сигарет, гугурт қутиларидан шундай машиналар ясайдики, Раҳматжон ака «Ҳойнаҳой сен конструктор бўлсанг керак» дейди суюниб.

— Ишқилиб, шундай қувончлар билан тўлдиряпмиз, кемтик кўнглимизни. Мендан ҳам аламлар, изтироблар ўтади, аммо уларни қўшиқ билан енгаман. Уйда доирам бор. Ҳар замонда гумбурлатиб чалиб қоламан. Дадалари жим ўтириб эшитади, болалар ўйинга тушиб кетишади.

Сен гул эдинг булбул бўлиб
Сайраб шохингга қўнмадим.
Сен билан бирга бўлиб
Даврy давронлар сурмадим.

Биласизми, юрагим тошиқиб турса, овқат пишираётганимда ҳам, газ плитаси қирғоғинимi, столнимi чертиб ҳиргойи қиламан. Қўшиқ билан руҳиятимни кўтараман-да. Бўлмаса...

Момахон опа кўнглидагини тўкиб солди-да, Раҳматжон акани етаклаб чиқиб кетди. Уларнинг ортидан узоқ ўйланиб қолдим. Шу сонияларда биров келиб мендан «сабрни кимдан олай, севишни кимдан ўрганай» деб сўраганда эди, мен: «шу икки жуфт кўзларнинг қалбидан ўрганинг» деб жавоб берардим.

Маъмура АБДУРАҲИМОВА,
Фарғона шаҳри.

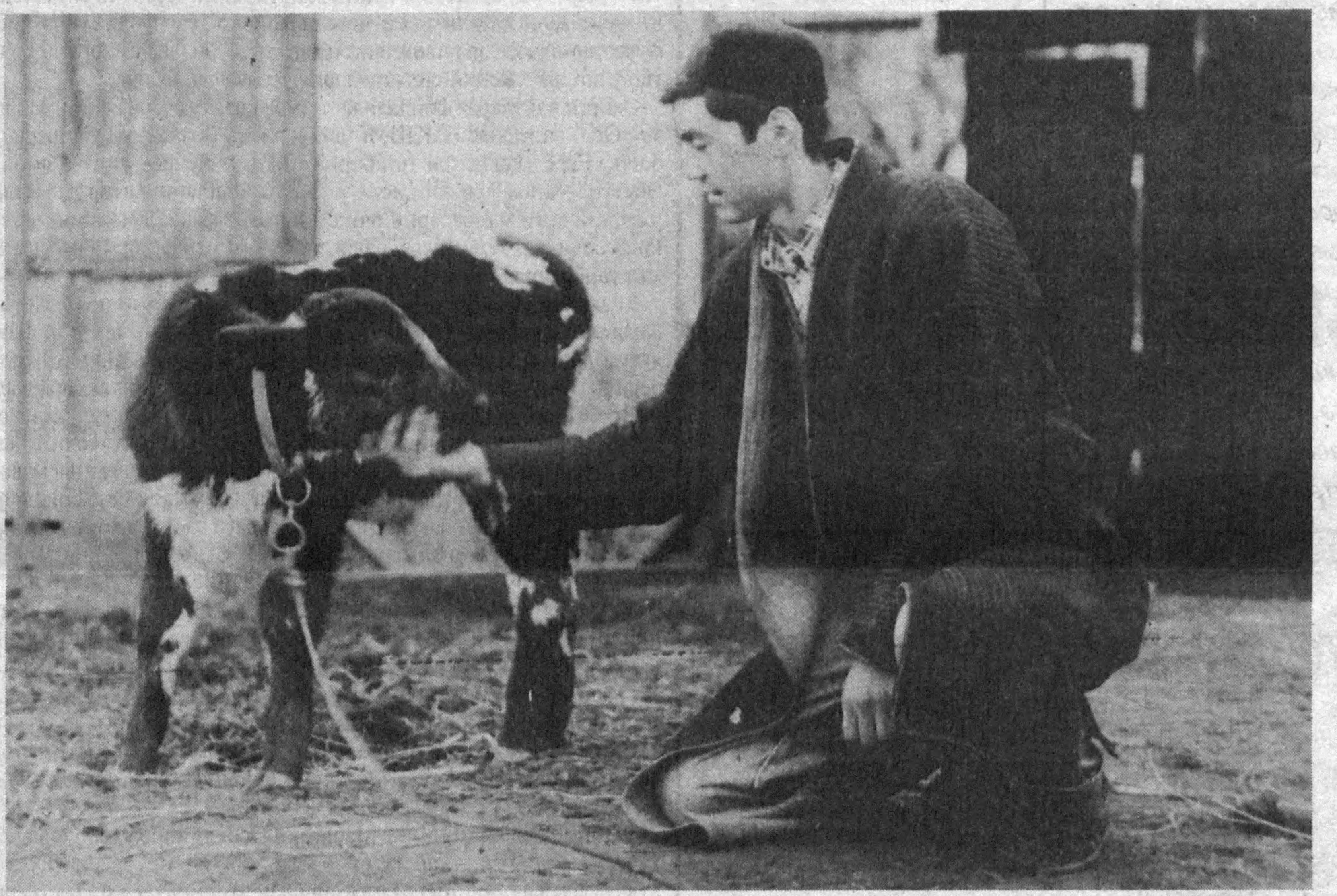

ҚАЛАЙСАН, ЖОНИВОР!

Ўктам ШАРИПОВ олган сурат

ЭЪЗОЗ

Куни кеча Ўзбекистон Бадиий академияси Марказий кўргазмалар залида Ғалаба кунига бағишланган «Ўзбекистоннинг мусаффо осмони остида» деб номланган кўргазма очилди.

Кўргазмадан Ўзбекистон халқ рассоми Раҳим Аҳмедов, рассом Махсур Тўхтаев, меҳнат фахрийлари И. Кочетов, Муборак Йўлдошевларнинг ранг-тасвир асарлари жой олган.

Кўргазмаларда машъум урушнинг қирғинбарот онлари эмас, балки, мустақил республикамизнинг тинч-осуда ҳаёти, сўлим табиатининг бетакрор жилолари ўз аксини топган.

Юсуф ЖЎРАЕВ

Турфа олам

ХИСЛАТЛАР ТУҒМА БЎЛАДИМИ?

Мижоз тўғрисидаги билим 2500 йилдан зиёдроқ тарихга эга. Бу тушунча кўпдан бери шифокор ва файласуфларни қизиқтириб келмоқда.

Кишиларда асаб тизимининг турлича бўлиши ҳамда ҳар хил хулқ-атворлар инсоннинг баданида айланиб юрадиган суюқ моддаларга кўп жиҳатдан боғлиқ эканлиги тажрибада кузатилган. Қадимги тиббиётнинг йирик намояндаси Гиппократ инсон баданида қон асосий ўринни ишғол этса, бундай одам ҳаракатчан, енгил бўлади, таассуротларнинг алмашинишига тез кўникиб кета қолади, ўз атрофида содир бўлаётган воқеаларга дарҳол ва иштиёқ билан аралашади, деган фикри бежиз эмас.

Мана шу хил кишиларни Гиппократ сангвиниклар (хушчақчақ кишилар) деб атаган. Бу лотинча «сангвис», яъни «қон» деган сўздан келиб чиққан.

Агар киши танасида шиллиқ ҳукмрон ўрин тутса, ундай кишилар оғир, тепса тебранмас, кайфиятлари ва интилишлари анча барқарор, воқеалар ва ҳаёт таассуротларига лоқайд қарайдиган бўладилар. Бундай хил кишилар флегматиклар деб аталган. Қадимги юнонлар шиллиқларни «флегма» дейишган.

Гиппократнинг фикрича, агар киши танасида заъфарон сафро устун турса, бундай киши тезкор, қатъий ҳаракатчан бўлади. Бу тоифа кишиларни Гиппократ холериклар (қони қизиқ кишилар) деб атаган. Қадимги юнончада сафрони «холей» дейишган.

Ниҳоят, Гиппократ яна бир тур кишиларни ажратадики, бундайларнинг аҳволи, руҳияти бир хилда турмайди. Улар ёмон кайфиятга кўпроқ мойил бўладилар, арзир-арзимас нарсалардан қаттиқ куюнаверадилар. Бундай кишиларни улуғ шифокор меланхоликлар деб атаган. Қадимги юнончада «меланхолик» сўзи «қора сафро» деган маънони билдирган.

Кучли, оғир одам деб атаганимиз сангвиниклар мижоз асосини ташкил қилади. Кучли, оғир табиатли, мустаҳкам ва осойишта одам флегматик мижозга тўғри келади ва ҳоказо. Демак, мижоз инсондаги олий асаб фаолиятининг турларидан иборат бўлиб, у табиатан, яъни туғма хислат-хусусиятлар тариқасида вужудга келади. Бу хусусиятлар гапириш ва ҳаракатда, шижоат ва матонатда, имиллаш ва бўшашганликда, қатъиятсизлик, чарчашлик, ҳайқириш ва ҳоказоларда очиқ-ойдин кўзга ташланади. Лекин, мижози, феъл-атвори, табиати бир-бирига мутлақо ўхшаган иккита одамни ҳеч қачон топиб бўлмайди.

Бунинг сабаби шундаки, кишиларнинг хулқ-атвори, асаб тизимининг туғма хислатларидан ташқари, атрофдаги шароит билан чамбарчас боғлиқ ҳолда шаклланади, деб ҳисоблашади мутафаккирлар.

Акбар АЛИЕВ тайёрлади

Футбол

САКРАШ

Пешқадамлар мавқеи бироз бўшашиб, ўринлари ўзгариб турса, мухлислару футболчилар руҳиятига ўзига хос таъсир кўрсатади. Кўпчилик пахтакорчиларнинг пешқадамлик қилиши давом этаверади, деган фикрга борганди. Зеро, жиззахлик футболчиларнинг собитқадамлиги бундай ширин хаёлга путур етказди. «Сўғдиёна» бешинчи турда «Дўстлик» жамоасига имкониятни (0:2) бой берманганида аллақачон биринчи ўринга кўтарилиши мумкин бўларди. Аммо, жиззахликлар шу мағлубиятдан кейин кетма-кет тўртта ғалабани таъминлаб, ниятларига етдилар. Хусусан, МҲСКни 4:0, «Навбаҳор»ни 3:1, «Косонсой»ни ҳам шу ҳисобда енгиб учинчи ўринга кўтарилишган эди. Тўққизинчи турда пешқадамларнинг «Пахтакор», «Навбаҳор», «Нефтчи» жамоаларининг дуранг ўйнаши «Сўғдиёна» учун асқотди. Бу жамоа «Зарафшон» футболчиларини 3:1 ҳисобида енгиб, 21 та очко билан биринчи ўринга кўтарилди.

Қолган учрашувлар қуйидагича тугади: «Хоразм» -- «Пахтакор» -- 0:0, «Нефтчи» -- «Насаф» -- 1:1, «Темирйўлчи» -- «Навбаҳор» -- 1:1, «Бухоро» -- «Косонсой» -- 4:1, «Сурхон» -- «Металлург» -- 4:0, «Андижон» -- МҲСК -- 3:0, «Трактор» -- «Дўстлик» -- 1:0. Навбатдаги турда «Металлург» -- «Сўғдиёна», «Пахтакор» -- «Дўстлик», «Насаф» -- «Трактор», «Навбаҳор» -- «Андижон» учрашувларининг қизиқарли бўлиши кутиляпти.

Маннон Уйғур номидаги Тошкент Давлат Санъат институти жамоаси институт ходимаси
Гулнора РАҲМОНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.